

KÜRESEL DİYALOG

2.5

Sosyoloji
Mesleği

Zygmunt Bauman

Izabela Barlinska
Kimdir?

Susam Sokağı

Tamara Kay

Rio+20

Herbert Docena

- > Feminizm and Neo-Liberalizm
- > İşbaşındaki Ukrayna Feminizmi
- > Latin Amerikada'ki Güvensizlik
- > Kolombiya'daki Siyah Orta Sınıf
- > Rusya'da Sosyolojinin Gerçek Durumu
- > Yokluk Döneminde İngiliz Sosyolojisi
- > Yokohama Kongresi
- > İtalyan Üniversiteleri Satışta
- > ISA Birleşmiş Milletler'de Suç ve Cezai Adalet
- > Foto Kompozisyon: Göçmenler için Ölüm Tuzağı
- > E-Sempozyum için Editör?

BÜLTENİ

KDB / CİLT 2 / # 5 / AĞUSTOS 2012

KDB

International
Sociological
Association

> Editör'den

Sosyoloji Mesleği

Max Weber, “Bir Meslek Olarak Bilim” ve “Bir Meslek Olarak Politika” adlı ilham almış ve ilham veren derslerini Münih’li öğrencilerin daveti üzerine 1917 ve 1919’da vermiştir. Tüm hayat deneyimini bir bilim insanı ve politikacı olarak bu derslere yedirmiş ve doğrudan sosyoloji mesleğini incelemese de bir meslekler sosyolojisi geliştirmiştir. Küresel Diyalog, onun bu mirası üzerine, “Bir Meslek Olarak Sosyoloji” adlı yeni bir diziyi hayata geçirmektedir.

Uygun olarak, Weber’in bilim ve politika ayırımından memnun olmayan Zygmunt Bauman ile başlıyoruz. Weber’in aksine, Bauman için bilim bugün yönetsel akıl biçiminde çok kolayca politikaya dönüşmektedir ve politika güçten koparılmıştır. Bauman’a göre, bu bakımdan, sosyoloji halkla iki yönlü bir diyalog açarak bilim ve politika arasındaki ayrımı aşmalıdır.

Böyle bir açık diyalog, bu sayıda, Polonyalı sosyolog dostumuz Izabela Barlinska’nın Dayanışma döneminin sivil toplumuna yönelik analizi, Tamara Kay’ın Susam Sokağı’nın farklı ülkelerin politika ve kültürlerine uyarlanması hakkındaki yazısı ve Koichi Hasegawa’nın Japon sosyolojisinin nükleer gücün tehlikeleriyle ilgili kamusal diyalogun öncüsü olmasına yönelik uyarısı ile desteklenmektedir. Uzun zamandır, feministler, halkla olan diyalogu, kadınların ve cinsel azınlıkların marjalleşmesini protestoda öne çıkaragelmışlerdir. Bu sayıda, Tamara Martsenyuk feminizmin Ukrayna’daki dışavurumcu sokak politikasını anlatmaktadır. Son olarak, bilim ve toplumsal hareketler arasındaki diyalog, Herbert Docena’nın Rio+20 olarak da bilinen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı’nda eksik olduğunu düşündüğü diyalogdur; bilim insanları, aksine, güce erişim için, Bauman’ın kötülediği oldukça teknoratik akılla, ayrıcalıklı bir nötrlük üstlenmişlerdir.

Şimdiki gibi bilinmezlik ve güvensizlikle tanımlanmış akışkan zamanlarda, Bauman’a göre, diyaloga özellikle ihtiyacımız vardır. Bu sayıdaki yazılar onun endişelerini yansıtıyor: Latin Amerika’daki derinleşen güvensizlik algısı (Kessler), Afro-Kolombiyalıları karşı ırkçılığın sonuçları (Vigoya), Birleşmiş Milletler’in göçmenlere yönelik şiddetle mücadele çabası (Barbarett) ve Birleşik Devletler’in bu şiddetteki rolü (Elcioglu). Romanovsky ve Toshchenko, Sovyet dönemi sonrasının ekonomik güvensizliğiyle uğraşan yeni bir Rus sosyolojisine işaret etmektedirler. Son olarak, Corradi’nin İtalya için anlattığına uyan pek çok yerde, güvensizlik artık üniversiteleri de sarmalamış durumdadır. Sosyoloji bu güvensizlikleri ortaya koydukça ve bu güvensizlikler protesto doğurdukça (ki mutlaka doğururlar), umut kaybolmamış demektir.

Almanya’nın Birinci Dünya Savaşı’ndaki yenilgisini izleyen dönemde gelecekle, “buzlu karanlığın kutup gecesi ile”, ilgili karamsarlıkla dolu olan Weber bile “Bir Meslek Olarak Politika”yı iyimser bir tonda bitiriyordu: Mümkün olanı başarmak için imkansız olana ulaşmak gerekir. İmkansız olana sanki ulaşılabilirmiş gibi yaklaşılmaya çalışmak sosyolojinin en soylu ödevlerinden biridir ve ironik biçimde bu bilimi politikaya ve politika da bilime karmaktadır. Bugün, bu bakımdan, Weber ve Bauman güçlerini birleştirmişlerdir.

Küresel Diyalog yılda beş kez ve 13 dilde yayınlanmaktadır. Dergiye [ISA sitesinden](#) ulaşılabilir. Yayınlanması istenilen yazılar burawoy@berkeley.edu adresine gönderilmelidir.

Akışkan Modernitede Sosyolojinin Mesleği Üzerine Bu yeni “meslek olarak sosyoloji sütununda” bizim ikonik modernite yorumcumuz Zygmunt Bauman” sosyolojinin onun için ne olduğunu, nasıl bir yön alması ve nelerden kaçınması gerektiğini ortaya koyuyor.

Izabela Barlinska Kimdir? Bu görüşmede Izabela Barlinska ISA ile erken tarihini, kendisini Polonya’dan dayanışma zamanları sonrası ISA tarafından yakalanmadan nasıl sürgün edilmiş bulunduğunu anlatmıştır.

Çocukları Dünyanın En Uzun Sokağından Eğitmek, Tamara Kay, Susam Sokağı’nın çok popüler televizyon eğitim programı olarak birçok ülkeye getirdiği kültürel dönüşüm ve müzakere sürecini tanımlıyor.

> Yayın Kurulu

Yayın Kurulu

Editör: Michael Burawoy.

Yönetici Editörler: Lola Busuttil, August Bagà.

Yardımcı Editörler:

Margaret Abraham, Tina Uys, Raquel Sosa, Jennifer Platt, Robert Van Krieken.

Danışman Editörler:

Izabela Barlinska, Louis Chauvel, Dilek Cindoğlu, Tom Dwyer, Jan Fritz, Sari Hanafi, Jaime Jiménez, Habibul Khondker, Simon Mapadimeng, Ishwar Modi, Nikita Pokrovsky, Emma Porio, Yoshimichi Sato, Vineeta Sinha, Benjamin Tejerina, Chin-Chun Yi, Elena Zdravomyslova.

Bölgesel Editörler

Arap Dünyası: Sari Hanafi, Mounir Saidani.

Brezilya: Gustavo Taniguti, Juliana Tonche, Pedro Mancini, Fabio Silva Tsunoda, Célia da Graça Arribas, Andreza Galli, Renata Barreto Preturlan.

Kolombiya:

María José Álvarez Rivadulla, Sebastián Villamizar Santamaría, Andrés Castro Araújo.

Hindistan:

Ishwar Modi, Rajiv Gupta, Rashmi Jain, Uday Singh.

İran:

Reyhaneh Javadi, Shahrad Shahvand, Saghar Bozorgi, Fatemeh Moghaddasi, Najmeh Taheri.

Japonya:

Kazuhisa Nishihara, Mari Shiba, Kousuke Himeno, Tomohiro Takami, Yutaka Iwadate, Kazuhiro Ikeda, Yu Fukuda, Michiko Sambe, Takako Sato, Shohei Ogawa, Tomoyuki Ide, Yuko Hotta, Yusuke Kosaka.

Polonya:

Mikołaj Mierzejewski, Karolina Mikołajewska, Jakub Rozenbaum, Julia Legat, Kamil Lipinski, Adam Muller, Wojciech Perchuć, Tomasz Piatek, Anna Piekutowska, Konrad Siemaszko, Zofia Włodarczyk.

Rusya:

Elena Zdravomyslova, Anna Kadnikova, Elena Nikiforova, Asja Voronkova, Alexander Kondakov.

Tayvan:

Jing-Mao Ho.

Türkiye:

Aytül Kasapoğlu, Nilay Çabuk Kaya, Günnur Ertong, Yonca Odabaş

Medya Danışmanları: Annie Lin, José Reguera.

> Bu Sayıda

Editörden: Meslek olarak Sosyoloji **2**

Akışkan Modernitede Meslekler Sosyolojisi Üzerine
Zygmunt Bauman, Birleşik Krallık **4**

Izabela Barlinska Kimdir?
ISA'nın Yönetici Sekreteriyle Mülakat, İspanya **6**

> GELECEĞİ MÜZAKERE ETMEK

Dünyanın En Uzun Sokağında Eğitim
Tamara Kay, Harvard Üniversitesi, ABD **10**

Rio+20'DE Tarafları Seçmek
Herbert Docena, Filipinler **12**

> BUGÜN FEMİNİZM

Feminizm ve Neoliberalizm
Sylvia Walby, Birleşik Krallık **15**

Ukrayna Feminizmi İşbaşında
Tamara Martsenyuk, Ukrayna **17**

> LATİN AMERİKA'DA TABAKALAŞMA

Latin Amerika'da Tehlikenin Boyutunun Yükselmesi
Gabriel Kessler, Arjantin **19**

Kolombiya'daki Siyah Orta Sınıf: Sosyal Bir Tezatlık mı?
Mara Viveros Vigoya, Kolombiya **21**

> ULUSAL SOSYOLOJİLER

Rusya'da Sosyolojinin Gerçek Durumu
N.V. Romanovsky ve Zh.T. Toshchenko, Rusya **23**

Yokluk Döneminde İngiliz Sosyolojisi
John D. Brewer, Birleşik Krallık **25**

Yokohama Kongresi: Daha Eşit Bir Dünyaya Bir Köprü
Koichi Hasegawa, Japonya **26**

Satılık İtalyan Üniversiteleri
Laura Corradi, İtalya **28**

> ÖZEL SÜTUNLAR

ISA Birleşmiş Milletler'de: Suç ve Cezai Adalet
Rosemary Barberet, ABD **30**

ISA'nın e-sempozyumu'nun redaksiyonuyla ilgilenir misiniz?
Jennifer Platt, Birleşik Krallık **31**

Foto-Kompozisyon: Göçmenler İçin Ölüm Tuzağı
Emine Fidan Elcioglu, ABD **32**

> Sosyoloji Mesleği Üzerine Akışkan Modernite içinde

Zygmunt Bauman, Leeds Üniversitesi, Birleşik Krallık

Zygmunt Bauman, İngiliz Sosyoloji Derneği başkanı John Brewer tarafından tanıtılıyor, Leeds, 12 Nisan 2012.

Zygmunt Bauman modernitenin ikon sosyoloğu olmuştur. 1925'te Poznań Polonya'da doğan Bauman uzun yıllar boyunca kendini adanmış bir komünistti. Varşova Üniversitesi'ndeki önemli bir sosyolog olarak, Anti-Semitizm nedeniyle 1968'de Polonya'yı terk etmeye zorlandı. 1971'de, hala görevde olduğu Leeds Üniversitesi'nin sosyoloji bölümünde kalıcı bir pozisyona geçti. Ona 1980'ler'de ve 1990'lar'da ün getiren kitaplar, aşırıda Holocaust ve Stalinizm ile örneklenen ve daha genel olarak rasyonalitenin dışadüşenleri ele almaktaki yetersizliğinde somutlaşan, rasyonalite takıntısı biçiminde bir modernite eleştirisi geliştirdi. Anahtar kitaplarından biri olan Yasa Koyucular ve Yorumcular (İng. Legislators and Interpreters), entelektüellerin bağlı oldukları sorunlu biçimlerle ve onların kendilerini modernist rasyonaliteden nasıl kurtarabilecekleri ile ilgilidir. Nasıl ki ilk kitapları onun bugün hiyerarşi ve düzenlemelerin katı modernitesi dediği yüksek modernitenin bir eleştirisini oluşturmuşsa, sonraki on yılda ürettiği kitaplar, eşi benzeri görülmemiş bilinmezlik ve güvensizlik dünyası olan akışkan modernite üzerinedir. Zygmunt Bauman her geçen gün daha yetkin, daha kehanetçi ve daha etkili olmaktadır ve çok uygun biçimde "Bir Meslek Olarak Sosyoloji" köşemizi açmaktadır.

Yaklaşık yüz yıl önce, ("eski rejim"ın ızdırabından ve onun tetiklediği zorlayıcı, takıntılı ve bağımlılık yapıcı modernleşmenin başlangıcından bu yana Batı toplumlarının yakasını bırakmayan olumsuzluk ve bozukluklardan bağımsız bir toplumsal düzen inşa edecek) "katı modernite"nin altın çağında, sosyoloji, bu düzen-kurucu ödeve adanmış varsayılan yönetsel aklın hizmetinde üniversite kampuslarına girdi. Yaklaşık yüz yıl sonra, sosyolojinin güvenle yerleştiği akademiya, kendisini güncelleştirilmiş yönetsel akla odaklanmış "iş dünyasının ilgileri" için faydalı kılmak üzere, güç odakları tarafından dürtülmekte, itilmekte, baskılanmakta ve yönetilmektedir. Sloganlar ve argümanlar oldukça değişmiş olabilir, ancak bunların ima ettikleri araştırma ve öğretim niyet ve stratejileri aynı kalmıştır. Sonuçta, akademik

sosyoloji değişen dünyanın izini sürmek için çok az itki hissetmektedir; bu izi sürmekteki başarısızlık, sosyoloji mesleğinin zamanımızın değişen kamusal arenasına ile olan bağı ve onunla olan ilgililiğini, tıpkı Michael Burawoy ve mesleğin diğer uzak görüşlü ve sağduyulu sözcülerinin on yıldan daha uzun süre önce uyardıkları gibi, kaybetmesine neden olabilir.

Üniversitelerimizde yaygınca benimsenen yöntem ve uygulamalar bu tür çağlara karşı bir koruyucu duvar örmektedir: acil ve zorunlu olduğu kadar da cesur biçimde. "Değişen dünya"ya ve yavaş yavaş azalarak buharlaşan kamusal taleplere kayıtsız kalan şimdiki biçim ve stiline sonsuza kadar bağlı kalabilmesine izin verecek yerleşik mezuniyet, yükselme, personel rotasyonu, kendini yenileme

ve kendini yeniden üretme prosedürlerine bağlı olarak, sosyoloji, delinmiş ve tımar edilmiş durumdadır. Ve bu, aynı zamanda, sosyolojinin, hızlıca geçmişte kalan yönetsel veya teknolojik mantığın ölçülerine uymuş yerleşik biçim ve stilini revize etmesi koşuluyla gerçekleştirilebilir olduğu, çok daha başka bir hizmete yönelik yükselen taleplere de kayıtsız kalması demektir. Gittikçe denetimsizleşmiş, özelleştirilmiş ve bireyselleştirilmiş dünyamızda, bu tür hizmetler son derece gereklidir ve fakat şimdiye kadar oldukça kısıtlı biçimde sunulabilmiştir; bu, Anthony Giddens'ın kadın ve erkeklerin "toplumsal olarak üretilmiş sorunlara bireysel çözümler arama" göreviyle artan biçimde donanmaları anlamında "hayat politikası" dediğine ve Ulrich Beck'in, hatasız biçimde, çağdaş nesillerin yüzleştiği "akışkan-modern" zamanların büyük mücadelesi şeklinde özetlediğine vardırılabılır.

Yakın tarihinin neredeyse yarım yüzyılı boyunca ve yönetsel aklın hizmetinde olma arayışı nedeniyle, sosyoloji kendisini özgürlük karşıtı bir bilim/teknoloji olarak kurumsallaştırdı: teoride toplumsal sorunların çözüleceği bir tasarım atölyesi olarak ve fakat, çok daha önemli olarak, pratikte Talcott Parsons'ın "Hobbes'çu Soru" dediği şu sorunun çözümü olarak: özgür iradenin sonuçları belirsiz hediyesi ile kutsanmış/lanetlenmiş insanlar, normatif olarak yönlendirilebilecekleri ve rutin biçimde manipüle edilebilecekleri ve fakat toplumsal düzenin yönetici ve gözlemcilerince tasarlanmış olan öngörülebilir eylemlerde bulunacakları duruma nasıl teşvik edilmeli/baskı altına alınmalı/kandırılmalı/endoktrine edilmelidir? Veya, özgür irade nasıl diğer insanların iradesine katılım istekliliği ile birleştirilmeli ve böylece, modern çağın eşliğinde La Boétie tarafından vurgulanan/öngörülen "gönüllü hizmetkarlık" eğilimi, toplumsal örgütlenmenin yüce ilkesi düzeyine nasıl yükseltilmeli? Kısacası: insanlar yapılması gereken şeyi yapmayı istemeye nasıl yönlendirilmeli...

Kaderin emriyle ve (büyük ölçüde, yöneticilerin kendilerinin yönetsel ödevlerini yönetilenlerle "iştirak" etmelerinden ibaret olan) ikinci yönetsel devrimin yardımı ve ön ayak oluşuyla bireyselleşmiş günümüz toplumunda, sosyoloji, bir özgürlük bilim/teknolojisi olarak değişimin heyecan verici ve canlandırıcı şansına sahiptir: akışkan-modern zamanların kaderle- ve yasayla-bireylerinin, seçimle- ve gerçekte-bireyler olmaya yükseltilecekleri yol ve yordamların şansına. Ya da Jeffrey Alexander'ın çağrısından bir kupayla söylersek, sosyolojinin geleceği, en azından yakın geleceği, onu insan özgürlüğünün hizmetinde bir kültürel politika

olarak yeniden kuracak ve yeniden hayata döndürecek çabalarda yatmaktadır.

Peki böyle bir aşamaya nasıl varılacak? Takip edilecek strateji ne? Strateji, (eski tip yönetsel akla uymuş sosyolojinin bilişsel değerden yoksun gördüğü ve "çürütmeye", "kökünden sökmeye" ve "doğrulaştırmaya" çalıştığı) "fenomenin bilgisi" veya "eyleyenin bilgisi" ile yakın diyalog kurmayı ve Richard Sennett'in "hümanizm" in bugünkü anlamına yönelik yeni denemesinde önerdiği sıradanlık, açıklık ve dayanışma yönergeleri ilkelerini takip etmeyi gerektiriyor. "Sıradanlık" diyalog boyunca ortaya çıkacak önceden tasarlanmamış diyalog kurallarını, "açıklık" diyaloga katılanların kendi doğrularından emin olmamalarını ve (onlara göre başlangıçta yanlış fikirlerle sahip olan) diğerlerini ikna etme ödeviyle donanmamışlıklarını ve "dayanışma" ise diyalogta tüm katılımcıların öğrenen ve öğrenen oluşlarını ancak hiçbirinin kazanan veya kaybeden olmayışlarını anlatmaktadır... Bu öneriyi kolektif olarak göz ardı etmenin kolektif olarak ödenecek maliyeti, sosyolojinin (kolektif) olarak ilgililiğini kaybedişi olabilir.

Toplumsal dinamiklerini ortaya çıkarmak ve kavramak görevindeki sosyoloji, bugün, Hull Üniversitesi'nden Keith Tester'ın geçenlerde tartıştığı üzere, eski yöntemlerin sürekli olarak yetersiz kaldıkları ancak bunların yerlerini alması umulan yeni ve daha etkili yolların bir planlama aşamasına ulaşmamış oldukları bir "fetret" döneminde... Bu, her şeyin ya da neredeyse her şeyin olabileceği ve fakat mümkünse de ancak çok az şeyin bilinebilirlik altında veya yüksek başarı olasılığıyla yapılabileceği bir dönemdir. Bu koşullar altında yöneleceğimiz (ve hatta bu koşullar altında varmak zorunda olduğumuz) varış noktasını tahmin etmeye çalışmanın sorumsuzca ve yanlış yönlendirici olduğundan şüphe duyuyorum; çünkü akışkan-modern sorunların kökenine ulaşacak niyetlenilmiş eylemin imkansızlığı ve bu tahmini yapma işini üstlenecek ve sonunu görececek eylemliliklerin yokluğu, bu koşulları tanımlayanların ta kendisidir.

Bu ancak denemekten vazgeçmemiz gerektiği anlamına gelmemektedir; bu, denemekten vazgeçmezken karşılaştığımız her takip eden adımı bir ara kurulum olarak görmemiz gerektiğini göstermektedir: "nihai varış noktası" veya mesleğimizin bir "gerekliliği" olduğu iddia edilmeden önce kapsamlı sınanma ihtiyacında olan yeni bir deney olarak.

> Izabela Barlinska Kimdir?

ISA'da [International Sociological Association – Uluslararası Sosyoloji Derneği] herkes Izabela Barlinska'yı bilir – ve o da neredeyse herkesi tanır! Etkili, yaratıcı, vefakar, kendini işine adanmış, tatlı dilli ve kararlı biridir; yaklaşık 35 yıl ISA'da çalışmıştır. İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça ve anadili olan Lehçe gibi çok sayıda dili konuşan Barlinska Madrid'de derneğin faaliyetlerini yönettiği önemli bir pozisyonundadır. Fedakar asistanları Nacho ve Juan'ın yardımlarıyla finanstan üyelik işlerine, araştırma komiteleri ve ulusal derneklerin danışmanlığından toplantıların programlaması ve organize edilmesine hemen her işe koşturur. Başkanlar ve yardımcılarının onun deneyimi ve aklına başvurmadan edemezler. Tüm bu işleri alçakgönüllülük, incelik ve güçlü bir mizah duygusuyla üstlenir.

Barlinska 1987 yılında ISA'nın yönetici sekreteri olmuştur ve ISA onun idaresinde gücüne güç katarak üye

sayısını 1200'den 5000'e çıkarmış, 55 Ulusal Derneği ve 55 Araştırma Komitesi'ni bünyesinde barındırmıştır. ISA'yla tanışması Varşova'da genç bir öğrenci olduğu yıllara dayanan Barlinska, ISA'yla birlikte Kanada'dan Hollanda'ya, daha sonra da İspanya'ya taşınmıştır. Bu süre içerisinde doktora çalışmasını tamamlamış ve Polonya'da Sivil Toplum ve Dayanışma başlığıyla İspanyolca kitaplaştırmıştır. Polonya'daki muhalefetin bir parçası olmanın ona bazı bedeller ödeyecek olan sıkıntılı durumlarda sessiz kalması gerektiğini öğrettiğini söyler.

Michael Burawoy 27 Eylül 2011'de Barlinska'ya Madrid'de bir söyleşi gerçekleştirmiştir. Polonya'daki sürgün zamanını ve ISA'daki ilk yıllarını anlattığı birinci kısmını burada yayınlıyoruz. ISA'nın Madrid ofisinde büyüme sürecini anlattığı söyleşinin ikinci kısmı Global Dialogue'un sıradaki sayısında yayınlanacaktır.

Zygmunt Bauman, İngiliz Sosyoloji Derneği başkanı John Brewer tarafından tanıtılıyor, Leeds, 12 Nisan 2012.

MB: Izabela, ISA'nın bir parçası olman nasıl oldu ve bu müthiş ama bir o kadar külfetli işi nasıl üstlendin?

IB: Yaşamın getirdiği bazı tesadüflerden birisiydi. Süreç 1977 yılında, o zamanlar ISA'nın Yürütme Kurulu'nda yer alan teyzem Magdalena Sokolowska'yla başladı. Yanlış hatırlamıyorsam Bahar aylarıydı çünkü Varşova Üniversitesi'nin sınavlarına hazırlanıyordum. Beni aramıştı ve iki üç günlüğüne yanına gelip uluslararası konferansın organizasyonu için ona yardım etmemi istemişti. Ona yardım edecek "küçük bir kız"a ihtiyacı vardı. İnsanları havaalanından alacak, onları otele yerleştirecek, kaybolan bagajları takip edecek biri gerekiyordu.

MB: Neden özel olarak seni aradı?

IB: Çünkü Rusça ve İngilizce konuşuyordum. Ama ertesi gün sınavlarım vardı ve bu işi zora sokuyordu. Ama babam bunu yapmam gerektiğini söyleyince ben de Kabul ettim –kim hayır diyebilirdi ki! 20 yaşındaysan, yine de anne-babanı dinlemen gerekiyordu. Ertesi gün kendimi havaalanında buldum. Düşünsene, Polonya'dan söz ediyoruz –tüm o zorluklarıyla birlikte komünist Polonya, kimse yabancı dil konuşmuyor. İşte ben orada, havaalanında bekliyordum ve benden isteneni yapıyordum ve bir yandan da sınavlarıma çalışıyordum. Ama özel olarak, aynı zamanda ISA'nın yönetim kurulu üyeleri olan, Kurt Jonassohn ve Céline Saint-Pierre'in sempatisini kazanmıştım. Bana sonraki yaz Uppsala, İsveç'te düzenlenecek olan Dünya Sosyoloji Kongresi'ni organize ettiklerini ve Doğu Avrupa'dan özellikle Rusça konuşan çok sayıda insanın kongreye katılacağını söylemişlerdi. İşte o zamandan bu yana hem İngilizce hem de Rusça konuşan biri olarak benimle çalışmak istediklerini belirttiler.

MB: Oldukça cazip bir teklif almış olmalısın.

IB: Kesinlikle! Düşünsene, İsveç'te bir ay sürecek bir iş teklifi alıyorsun. Hiç düşünmeden evet dedim. Evet bu beni çok mutlu edecekti ve oraya gittim. 1978'deki kongrede ISA'nın başkanı seçilen Ulf Himmelstrand beni feribotla aldırıştı. Baltık Denizi'ni feribotla geçerek Polonya'dan gidilebilecek en ucuz yoldan oraya gitmiştim. Uppsala'da bir ayımı geçirdim. Sonrasında kongre haftası boyunca "Genel Şikayetler" adını verdikleri masaya beni oturtular.

ISA'da daha iyi bir başlangıç yapamazdım. ISA'yla ilgili hiçbir şey bilmiyordum ama oradaydım –Stockholm'e gezmeye giden torunundan haber alamayan bir kadının sorununu çözmeye çalışıyordum... "Genel şikayetler" bölümünde işlerin nasıl döndüğünü kolaylıkla tahmin edersin. Ama yeni işimde yeterince başarılıydım ve birkaç yıl sonra Kurt Jonassohn ve Céline Saint-Pierre'den bir mektup almıştım. 1982 yılında Mexico'da düzenlenecek olan Dünya Sosyoloji Kongresi'ni hazırlamak üzere küçük bir öğrenci bursu verileceğini ve burada görev almak üzere 1981'in sonunda Montreal'a gelmek isteyip istemediğini soruyorlardı. Elbette Kabul etmiştim. Öğrenci bursu alarak Kanada'da geçireceğim altı ay –kim reddedebilirdi ki! Hemen pasaport için başvurudum ve bilirsiniz, komünist bir ülkede pasaport almak çok kolay bir iş değildir. Ama ben pasaportumu alabilmişim ve gitmeye hazırdım.

MB: Ama Dayanışma zamanlarıydı – Polonya karışmıştı – değil mi?

IB: Evet, Dayanışma hayatımda epey yer ediyordu. Okul yıllarımdan itibaren siyasal muhalefetin bir parçasıydım ve okuldaki tarih öğretmenime bu konuda minnet duyuyorum. Bizi Avrupa ve Polonya tarihine ilişkin gerçeklerin tartışıldığı yerlerine davet ediyorlardı ve burada okulda öğretilen resmi versiyonundan çok başka şeyler konuşuluyordu. Seminerlerde onun ve çalışma arkadaşlarının sayesinde Polonya'da inşa edilmekte olan muhalefete dahil olan insanlarla tanışmıştım. Oraya dahil olduktan sonra, o insanları hiç terk etmedim.

1980 yılında eylemler başgöstermeye başladığında, Polonya'ya gelen yabancı basın mensuplarıyla konuşma rolünü üstlendim ve Polonya'da Sıkıyönetim ilan edildiğinde – o ünlü 13 Aralık 1981 tarihinde – başım belaya girmişti. Büyük bir olasılıkla yabancı TV kanalları ve gazetecilerle görünür bir biçimde bağlantı halinde olduğum için polis evime girdi ve arama yaptı. Daktilomu aldılar, telefonumu dinlemeye başladılar. Aralık 1981'de Kanada'ya yapacağım ziyaret, diğer her şeyle birlikte, askıya alındı. Yine de, Polonya hükümeti bir süre sonra hayat normale dönmüş gibi davranmaya başladı ve insanlar özgürlüklerine geri kavuşmuştu. Politik çıkarları gereği sınır geçişlerine yeniden izin vermeye başladılar.

Sıkıyönetim ilan edildiğinde herkes pasaportlarını teslim etmek zorunda kalmıştı ve birdenbire Mart 1982'de bir telefon geldi: "Pasaportunuz burada, neden gelip almıyorsunuz?" diyorlardı. Halihazırda Kanada vizem vardı, her şeyim hazırda ama artık gitmek istemiyordum. Muhafif gruplarla uzun tartışmalarım oldu. Mutlaka gitmem gerektiği çünkü yurtdışına çıkarsam Polonya'da olabileceğimden daha yararlı olacağımı söylüyorlardı. Gittim, ama çok da mutlu değildim çünkü yerimin Polonya olduğunu düşünüyordum. Kanada'ya ulaştığımda hemen sığınma hakkı için başvuracağımı düşünüyorlardı. Ama bu istediğim son şeydi. Bu benim mücadelemdi, benim pasaportumdu –ve ben de oradaydım. Böylece ISA'nın Montreal'deki merkezinde çalışmaya başladım, herkes son derece nazik ve misafirperverdi. Sonrasında ISA'nın başkan yardımcısı olacak olan Jacques Dofny ve Alain Touraine'le iyi bir dostluk kurmuşum. Alain Touraine'i zaten Polonya'daki Dayanışma eylemlerinden biliyordum. ISA'daki yaşamım böyle başladı.

MB: Kanada'dan ayrılmadan önce, Ulf Himmelstrand Polonya'yı ziyaret ettiğinde, ISA'yla başka bir ilişkin de olmuştu, değil mi?

IB: ISA onu Polonya'da neler olup bittiğini izlemek üzere görevlendirmişti. 1982 yılıydı ve çok soğuk bir kış geçiriyorduk. Tanklar Varşova'da her yerdedi. Askerler her şeyi kontrol ediyordu. Ulf'la havaalanında buluşacaktık, sokaklarda dolaştık, sosyologlarla buluştuk. Sonrasında düşündük ki, Ulf'un raporu gereğinden fazla düzgündü, hükümet o raporu okumaktan büyük mutluluk duyacaktı. Sonrasında anladım ki diplomatik olmak zorundaydı ve bilgi kaynaklarını, yani Polonyalı sosyologları tehlikeye

sokmamak konusunda dikkatli davranmaya çalışıyordu.

MB: O yıllarda ISA Yönetim Kurulu Soğuk Savaş'a dair ne yapıyordu?

IB: İki tarafla da dengeyi korumaya çalışıyordu. Eğer Sovyetler Birliği'nden birileri Yönetim Kurulu'nda olmazsa bu dengenin korunamayacağını çok farkındaydılar. Sanırım bu yüzden, Yönetim Kurulu'nun seçilmesi oldukça politikti.

MB: Ve 1982'deki Mexico Dünya Kongresi'ni düzenlemek üzere Montreal'e gittin ve Mexico'dan sonra da artık ISA'ya katıldın, değil mi?

IB: Evet, Mexico'da Fernando Henrique Cardoso başkan seçilmişti ve Genel Sekreterlik'in Amsterdam'a taşınmasına karar verilmişti. Yeni yönetimden sosyolog Felix Geyer'le çalışmak üzere ben de oraya gittim. Amsterdam'da dört yıl kaldık. ISA'nın belli üniversiteler tarafından konuk edildiği ve desteklendiği yıllardı. Amsterdam Üniversitesi'nde bir ofisimiz olmuştu.

MB: O zamanlarda ISA'dan başka meşguliyetlerin de var mıydı?

IB: Yeni yaşamıma alışmak zorundaydım ve hatta, Polonya'daki muhalefetten çeşitli isimlerle hem Kuzey Amerika'dayken hem de Amsterdam'dayken bir araya geliyordum. Üstelik artık Polonya'ya daha yakındık ve küçük hikayelerimi yazmaya başladım. Yorucu ama ilgi çekici ve işleri ikiye katlayan bir süreçti. Benim neslimin devrimiydi bu ve kendimi bunun parçası olabildiğim için şanslı görüyordum. Tüm bedellerine rağmen. Ve sonrasında ne oldu biliyor musun - 30 yıl geçti ve burada artık "özgür ülkeler"den biriyiz. Sistemi yürürlükten kaldırdık.

MB: Evet, Dayanışma sonun başlangıcıydı. Ama bu sistemle ilgili ne diyorsun? Hiç sığınma talebinde bulunmadın? Neden?

IB: Sığınma talebinde bulunmayı düşünmedim çünkü aileme daha ağır bedelleri olacaktı. Ayrıca komünizmle ilgili gerçekten bir şey bilmeyen insanlara Polonya'yla ilgili görüşlerimi nasıl aktarabileceğimi düşünüp duruyordum. Direnişin öneminde ısrar etmek istiyordum – yaptığım şeyin doğru olduğuna inanıyordum ama sistem henüz tamamen ortadan kalkmamıştı... Ortada rejimin işleyişine dair gerçekten yanlış olan bazı şeyler vardı. Ama okulda gayet makul bir eğitim almıştım. Hiç açlık yaşamadım. Elbette Varşovalı orta sınıf bir aileden geliyorum – annemin de babamın da işleri vardı ve standart bir yaşam koşullarına sahiptik. "Özgür ülkeler"de yaşayan meslektaşlarıma kıyasla daha iyi bir eğitim ve hazırlık süreci geçirdiğimi keşfettim. Okul, eğitim ve bilgi Polonya'da oldukça prestijliydi. Fakat oraya hapsolmuştuk ama farkındaydık: Bize öğretilenin dışında başka bir tarihi de öğrenmeye hevesliydik. Daha önce söylediğim gibi, harika bir tarih öğretmenine sahip olduğum için çok şanslıyım. O benim hayatımı değiştirdi. Her zaman dünyada olup bitene dair şeyler dinliyorduk. Birilerinin Batıdan yasadışı bir biçimde getirdiği bir kitabı okuyorduk. Tüm geceyi o kitabı okuyarak geçirmeliydik

çünkü ertesi gün onu başkasına vermemiz gerekiyordu. Uygulama böyleydi.

MB: Bunlar Polonya'da yaşamının ne anlama geldiğini insanlara anlatmak istediğin hikayeler. Peki Dayanışma hakkında ne düşünüyorsun?

IB: Önceleri çok heyecanlıydım. Sonrasında daha eleştirel olmaya başlamıştım. Ama bu asla durduramayacağınız bir iktidar. Sıkıyönetim ilan edildikten sonra Dayanışma resmi olarak dağıldı ve gizli bir örgüt olarak devam etti. Bu dönem ülke için oldukça özel bir dönem çünkü artık insanlar yeni bir biçimde örgütlenmeye başlamıştı. Süt satın almak için bir dükkanın önünde sıraya girmek sivil toplumun bir parçasıydı. İnsanlar hayatta kalmak için örgütleniyordu ve bir şeyler karşısında mücadele ediyordu ya da onların yaşamını imkansızlaştıran sistemle uzlaşmaya çalışıyorlardı. Oldukça özel bir birlik hissi hakimdi.

MB: Evet ve kilisenin de oldukça önemli bir rolü var.

IB: Muhalefetin farklı bileşenleri için kilise bir şemsiye işlevi gördü. Aynı zamanda Sıkıyönetim'in ilan edildiği, annelerin ve çocukların yalnız kaldığı ve meslektaşlarımızın uzun sürelerle hapse atıldığı dönemde büyük yardımları oldu. Dükkanlar bomboştu. Telefonlar çalışmıyordu. Tramvaylar durmuştu. Hayat felç olmuştu.

MB: Bu konulara daha sonrasında İspanyolca olarak "Polonya'da Sivil Toplum ve Dayanışma" başlığıyla bir kitap olarak yayınladığın tez çalışmada da değiniyorsun, değil mi?

IB: Evet, Dayanışma ve sivil toplumla ilgili doktora çalışması yaptım, ama elbette kişisel bir çalışma sayılmaz. Doktoram bir toplumsal hareket olarak Dayanışma'ya doğrudan değinmiyor çünkü bu konu hakkında çok şey yazılmıştı ama daha çok yaşamın nasıl örgütlendiği, insanların ülke genelinde nasıl gündelik bir temelde örgütlendiğine bakmıştım. Muhalif gruplar ve insanların nasıl alternatif bir ekonomiyi örgütlediğine, fasulyeyle şekeri nasıl takas ettiğine dair bazı bölümlere yer verdim. Madrid'deki Complutense Üniversitesi'nden danışmanın Victor Pérez-Díaz Polonya'daki protestoların tarihine ilişkin bir bölüm yazmam konusunda ısrar etmişti, böylece Polonyalı olmayan okuyucuların daha kolay anlaması mümkün olacaktı.

MB: Komünizm dönemindeki Polonyalı muhalefetle ilgili neler söylersin?

IB: Polonya'daki muhalif hareket önceleri komünizmi pek sorgulamadı; rejimi, sistemi dönüştürmeyi – geliştirmeyi – hedefliyordu, kendi deyişleriyle "sosyalizmi insancıl bir yüzüyle" kurmak istiyorlardı.

MB: 1950'li yıllarda, yani başlangıçta böyleydi, değil mi? Ama Dayanışma'nın da aynı görüşü temsil ettiğini düşünüyor musun?

IB: Bir anlamıyla evet; Dayanışma'nın başlangıçtaki taleplerine bakacak olursak, Bağımsız Sendikaları

savunuyorlardı ama bu en politik taleplerindendi. Bundan başka daha yaşanabilir bir komünizm istiyorlardı, ücretlerin sabitlenmesini, daha iyi çalışma koşullarını talep ediyorlardı. Kimse sistemi sorgulamıyordu. Daha iyi bir yaşam için koşulların iyileştirilmesini istiyorduk.

MB: Ama Madrid'e gitmeden önce hala Amsterdam'dayken, 1982-86 yılları arasında, muhaliflerden pek çok kişiyle iletişim halindeydin, yasadışı yayınlar sana emanet ediliyordu ve güncel gelişmelerden haberdar oluyordun, değil mi?

IB: Evet, doğru. [Polonya'dan] misafirlerime her zaman kapılarımı açmışımdır. Ailem de gazetecilerle iletişim halindedir ve onları da çok kez misafir ettim. Ryszard Kapusciski'yle de böyle tanıştım.

MB: Ryszard Kapusciski mi? Onu tanıyor musun? Yazdıklarına bakılırsa müthiş birisi olmalı – İran, Etiyopya ve Rusya üzerine kitapları inanılmaz!

IB: Onunla tanışma hikayem oldukça ilginç. Kitaplarından birinin tanıtımı için Amsterdam'a gelmişti. Ailemden bazı şeyleri de bana getirmişti. Geniş merdiven boşlukları olan tipik Amsterdam evlerinden birinin çatı katında oturuyordum. Kapusciski benim için getirdiği kitapları taşıyarak merdivenleri çıkmak zorunda kalmıştı – çoğunluğu yasadışı yayınlardı. Evime geldiğinde “Biraz uzanmam gerek!” demişti çünkü beliyle ilgili bazı sağlık sorunları vardı. Kitap taşıyarak tırmandığı tüm o merdivenler ağrılarını artırmıştı. Ve o ünlü Kapusciski oradaydı, onu o günden önce hiç tanıma fırsatım olmamıştı. Beş saat boyunca dairemde uzanarak dinlenmesi gerekti. Hareket edemiyordu. Böylece arkadaş olduk.

MB: Polonya'yı, iş seyahatleri dışında, uzun süreli olarak hiç terk etmedi, değil mi?

IB: Evet, hep oradaydı. Elbette uzun uzun sohbet ettik. O zamanlar hayatımda neler yapacağıma dair hiçbir fikrim yoktu. Ve bana “bak, dünyadaki insanların yüzde 98'i gayet mutlu çünkü sakin ve düzenli bir hayatı var. Ama geri kalan yüzde 2 senin kendine sorduğun soruları soruyor” demişti. Ve “bu türden sorular soran insanların bu soruları sormaya devam etme yükümlülüğü var” diye ekledi. ■

DEVAM EDECEK

> Çocukları Eğitmek Dünyanın en uzun sokağında

Tamara Kay, Harvard Üniversitesi, ABD

Güney Afrikalı çocuklar HIV pozitif beş yaşında sarı tüylü, AIDS tarafından öksüz bırakılmış kız çocuğu bir kukla Kami ile oynuyorlar. ©2007 Susam Atölyesi. Tüm hakları saklıdır. Fotoğraf Ryan Heffeman tarafından grafiğe dökülmüştür. Susam Sokağı'nın farklı ülkelerdeki video kliplerini görmek için <http://www.sesameworkshop.org/adresine> gidiniz.

Hindistan'ın kenar mahallelerinden birinde, çocuklar Hindu dilinde "ma" harfiyle ilgili bir şarkının çaldığı televizyon ve DVD çalarla birlikte sebze taşıyan eski bir at arabasının etrafında toplaşıyorlar. Tanzanya'da çocuklar sıtmaya karşı cibinlik kullanımını öğreten bir radyo programını dinliyorlar. Her on çocuktan birinin anne ya da babasını HIV/AIDS'ten kaybettiği Güney Afrika'daysa çocuklara yönelik bir televizyon programı hastalığa dair önyargıları kırmayı ve kayıpları

önlemeyi hedefleyen yayınlar yapıyor. Tüm bu çocuklar en azından iki konuda ortaklaşıyorlar: Okula başladıklarında daha avantajlı diğer çocukların gerisinde kalacaklar olsalar da, karşılaştıkları dezavantajları hafifletmeye yönelik hazırlanan Susam Sokağı'nın yerel versiyonunu izleyecekler.

Susam Sokağı'nın yaygınlığı ve başarısı, kültürün sıradışı bir biçimde politize edildiği küreselleşme çağında, birbiriyle ilişkili iki muammayı doğurur: ABD'nin bir kültürel ürünü olarak ikonlaşmış bir yayının, zamanla,

nasıl uluslararası kanallar aracılığıyla yaygınlaştığı; ve yerelde nasıl kabul edilip sahibi ve otantik bir yerellikle meşrulaştığı meseleleri.

Eğitim amaçlı yürütülen ve kar amacı gütmeyen Susam Atölyesi (Sesame Workshop –SW; önceki adı Çocukların Televizyonu Atölyesi –The Children's Television Workshop) bu soruları yanıtlamaya yönelik emsalsiz bir fırsat sunar: Atölye çalışmaları kapsamında yerel uyarlamalar ya da ortak yapımlar gerçekleştirilerek tüm dünyadaki

>>

Susam Sokağı uyarlamalarının okul-öncesi çağındaki çocukları okula hazırlanması hedeflenir. Bununla birlikte, Susam Atölyesi yerel paydaşlarıyla –hükümetler, sivil toplum kuruluşları ile- birlikte BM'nin Binyıl Kalkınma Hedefleri çerçevesinde Latin Amerika'da kalp sağlığı ve beslenme, ve sosyal adalet (İsrail/Filistin, Kosova, Güney Afrika ve Kuzey İrlanda gibi çatışma bölgelerindeki dinsel ve etnik toleransı artırmaya yönelik olarak) gibi destek projeleri geliştirir. Bu türden destek projeleri mobil dış klinikleri, model okullar, kamu hizmeti duyuruları ve kitap, eğitsel oyunlar, DVD'ler ve ebeveyn rehberleri gibi ücretsiz materyallerin dağıtılması olabilmektedir. Bu sayede, özellikle çocukların televizyona erişiminin olmadığı bölgelerdeki yerel paydaşların dönemsel hedefleri desteklenmektedir.

Latin Amerika, Afrika ve Ortadoğu'da yapılan görüşmeler ve etnografik çalışmalar da göstermektedir ki, Susam projeleri –toplumsal cinsiyet eşitliği, etnik ve ırka dayalı “öteki”lere yönelik saygı gibi- olası ihtilaflarına karşın yerelde büyük ölçüde kabul edilmektedir. Bu projeler meşruiyetini atölyelerin yerel paydaşlarıyla kurduğu ilişkiye ve müzakerelerine borçludur. Susam Atölyeleri'nin işbirliği modeli ulusasını faaliyetlerde bulunan diğer organizasyonlara kıyasla emsalsizdir; çünkü bu çalışmaları yürüten, temaları seçen ve programı belirleyen ekip yereldeki uzmanlardan oluşturulmaktadır. Her ne kadar bazı sınırlamalara tabi olsalar ve gözetim altında olsalar dahi, paydaşların projeleri oluştururken muazzam bir özgürlük alanı vardır. Susam Atölyesi örneği, bu sayede, melezleşme ve yaygınlaşmasını mümkün kılan örtük bir müzakere süreciyle gerçekleştirilir.

Susam Atölyesi'nin Kosova'daki uyarlama süreci, atölyenin temel değerlerinden birini –okuma-yazma öğretiminde alfabenin kullanımını- yeniden muhakeme etmesini zorunlu kılıyordu. Amavutlar ve Sırlar aynı alfabe kullanmıyordu (Latin ya da Kiril alfabeti kullanılıyordu). Dil problemine ek olarak, anne-babalar da çocuklarının etnik olarak karma bir grup içerisinde fotoğraflanmasına karşı çıkıyorlardı çünkü çocuklarının farklı etnisitelerden çocukları bir arada gösterdiği bir programı takip etmelerine izin

vermemişlerdi. Bu problemlerle birlikte projenin gerçekleştirilmesi imkansız görünse de, Susam Atölyesi ve birlikte çalışılan yerel paydaşlar yaratıcı bir çözümle programı hayata geçirdiler: “Görsel bir sözlük” oluşturulmuştu ve çocukların ellerinde tuttıkları gözlük gibi nesnelerin adlarını farklı dillerde söylemeleri sağlanmıştı.

İsraililerle karşılıklı saygı ve anlamayı hedefleyen projelerde işbirliğini 1994 yılında reddetmiş olan Filistinlilerle de projenin hangi koşullarda uyarlanacağı önemli bir konu olmuştu. Susam Sokağı'nın kaliteli bir versiyonunun yeni kurulan Filistin televizyon kanalının kimliğine zarar vereceğinden endişe ediyorlardı. İsrail ve Amerikalılarla bu türden bir işbirliğine girmelerinin muhafazakarların nezdinde onları hedef haline getirmesinden korkuyorlardı. Atölyedeki ekibin kilit üyeleri, bu durumu yerel bir medya altyapısı kurmak üzere genç Filistinlileri eğitmek için bir fırsat olarak gördüler. Proje bütçesinden yapım için ayrılan ciddi bir meblağın eğitime ayrılmasını talep ettiler. Filistinlilerin programı uyarlama kararı kendileri için daha değerli olan başka bir ürün ve sürece kaymıştı.

Susam Atölyesi'nin Bangladeş ve Güney Afrika'daki paydaşları için de, işbirliğiyle ne yapılacağını müzakere edilmesi yerel nüfusa bir alışverişi ve yerel ihtiyaçların ne olduğunun belirlenmesini gerektiriyordu. Bangladeş kültüründe kuklacılığın güçlü bir geleneği olduğundan Muppet'ların programda yer alması ciddi bir endişe kaynağıydı. Susam Atölyesi'nin Muppet'ların kullanılmasını şart koşmamasına karşın (çünkü kuklalar Jim Henson Şirketi tarafından üretiliyordu), Bangladeşli takım (Bengal kapları ve çakalına da yer vererek) kendi Muppet'larını tasarlamaya karar verdi. Sisimpur'da Bangladeşin geleneksel ağaç yapımı baston kuklası da vardı. Susam Atölyesi ve yerel ekip öyküyü -Bangladeş'in geleneksel bastonunun kuklasının yaşadığı ve hikayelerin şarkılarla anlatıldığı- “İkri'nin Dünyası”na uyarlayacakları bir plan ortaya koydu ve Muppet da artık İkri adını almıştı. Güney Afrikalılar da, muhtemelen ülkenin HIV/AIDS kriziyle ilişkili olarak, Takalani Sesame'in ikinci sezonunda programa ve destek projelerine dahil oldular. İlk zamanlarda

bazı endişeleri taşısalar da, Susam Atölyesi HIV/AIDS'e ilişkin bir projeyi geliştirdi ve programda Kami adında HIV-pozitif bir karaktere yer verildi.

Sonuçlara bakacak olursak, Susam Atölyesi'nin modelinin çok olumlu etkileri olduğundan söz edebiliriz. İşbirliğinin ve destek projelerinin şaşırtıcı bir başarısı söz konusu. Karşılaştırmalı çalışmalar Sisimpur'u izleyen Bangladeşli çocukların %67 daha fazla okuma-yazma becerisine sahip olduğunu gösteriyor. Mısır'daki Alam Sımsım'ın dört yaşındaki izleyicileri programı ya hiç izlemeyen ya da çok az izleyen beş yaşındaki çocuklarla aynı matematik ve okuma-yazma başarısı gösteriyor. Ayrıca; Susam Atölyesi'nin yerel uyarlamaları programın meşruiyetini ve dolayısıyla, izleyicilere erişimini de artırıyor. Susam Atölyesi hem yapımın eğitsel başarısını ölçmek hem de yerelliğinin ne ölçüde algılandığını değerlendirmek için bağımsız araştırmalar yaptırıyor. 2000 yılındaki ilk gösteriminden itibaren sekiz ay süresince Mısır'daki Alam Sımsım %98'e varan bir izlenme ve haberdar olma oranını yakaladı. Ve artık program ABD'deki kadar ikonik bir nitelik kazandı. Hindistan'da hükümet tarafından işletilen 5200 çocuk bakım merkezi, Galli Galli Sim Sim'i gündelik programlarına dahil ettiler. Susam Sokağı çocukların eğitime ayrılan dünyadaki en uzun sokak olma özelliğine kavuştu.

Müzakere yoluyla yayılma teorisi, uyarlayıcıların kültürel küreselleşmeye karşı direnişini harekete geçiren faktörleri anlamamızı sağlayacak inandırıcı bir çerçeve sunuyor. Ayrıca; ulusasını örgütler ve onların kültürel ürünlerinin bu denli hızla dünya çapında yayıldığı bir dönemde başarılı kalkınma projeleri ve yerelde de meşru olan kültürel melezliklerin oluşumunun, ulusasını örgütler arasındaki bağların daha adil bir biçimde kurulmasına bağlı olduğu söylenebilir. Her ne kadar bu yayılma süreçleri batılı değerlerin, pratiklerin ve ürünlerin zorlayıcı üstünlüğünü yansıtır olabilse de, Susam Atölyesi örneği, kültürün dünyanın en uzun sokağında nasıl müzakere edildiğini göstererek uyarlayıcıların etkisi ve otonomisine işaret ediyor. ■

> Tarafları Seçmek: Rio+20 BM

Sürdürülebilir Kalkınma Konferansında Bilim

Herbert Docena, Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley, ABD¹

Protestocular insanların zirvesiyle birlikte Zirvenin gerçekleştiği yere yaklaşık 40 km. uzaklıkta olan Rio de Janeiro'nun tarihi şehir merkezinde bulunan Plaza Floriano'nun üzerine. Herbert Docena tarafından fotoğraflanmış

BM konferansları geçen yıllar içinde binlerce devlet yetkilisini, şirket yöneticilerini ve hatta ünlüleri bile kendisine çekerek oldukça genişledi. Geçtiğimiz Haziran ayında Rio de Janeiro'daki BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda –ki tarihteki en büyük BM konferansı olduğu söyleniyor- başka bir katılımcı grup da varlıklarını hissettirmek için oradaydı: Bilim insanları. Şirket yöneticileri “İş Günü” toplantılarını bir otelde, aktivistler “Halkların Zirvesi”ni bir parkta yaptılarsa, bilim insanları da kendi mekanlarını resmî zirveye paralel organize ettiler: İpanema yakınlarındaki bir Katolik üniversitesinde bir “Bilim, Teknoloji ve Yenilik Forumu”. Bununla birlikte, iş adamları ya da aktivistler için olan “yan-toplantılardan” farklı olarak, [bu forumun] ne tür bir konferans olduğu ya da ne

>>

yapmaya çalıştığı tam olarak açık değildi. Ancak ortaya koyduğu şey, bilim topluluğunun kendisini çevre kriziyle uğraşan diğer aktörler karşısında nasıl konumlandığının görülmesi olabilir.

> Nasıl bir akademik konferanstı?

Çeşitli bilimsel alanlardaki son model (popüler) bilgiyi aktaran çok sayıda sunuma rağmen, açıkça akademik bir konferans olarak düzenlenmemiştir. Gerçekten de sunulan bulguların üzerine gidecek ve onları tartışacak her alandan yeterince uzman yoktu. Katılımcıların çoğu organizasyonu düzenleyen ana kuruluşun, Uluslararası Bilim Konseyi'nin (ICSU) görevlileri ya da üyeleri idi; UNESCO gibi uluslararası bilim kuruluşları ya da (benim de delegesi olduğum) Uluslararası Sosyal Bilim Konseyi (ISSC) örneğindeki bilimsel STKlar gibi diğer "ortak" düzenleyicilerden bilim bürokratları ve aynı zamanda çeşitli bilimsel disiplinlerden birkaç uzman, devlet yetkilileri ve Blackberry'nin CEO'su ve Dow Kimyasal'ın başkan yardımcısı dahil olmak üzere bazı şirket temsilcileri de vardı.

Amaç disiplinler arasında daha derin bağlar kurulmasını teşvik etmekse, gerçekte katılımcılar arasında anlamlı bir etkileşim için çok az zaman ayrılmıştı: Beş tam gün boyunca dinleyiciler, her biri yüksek bir sahnedan aşağıya doğru iki saat boyunca konuşan yedi-sekiz konuşmacının bulunduğu ve yalnızca son 10-15 dakikanın hızlı bir "sorucevap" kısmına ayrıldığı panellere arka arkaya katılmak zorunda kaldılar.

Tartışma için hatırı sayılır miktarda konuşma vardı, örneğin bir coğrafyacı kendisinin hayatın pahasını ya da ormanın değerini ölçmek için "kahramanca" öngörülerde bulunmayı amaçlayan bir çevre ekonomisti olmadığını rahatça ifade ediyor, böylece sosyal bilimlerde süregelen tartışmalardan birine dokunuyor, ama aynı zamanda ekonomideki daha güçlü benzerlerinin karşısında coğrafyacıların hissettiği dargınlığın ipucunu veriyordu. Ya da bir mühendis tesadüfen sosyal bilimcilerin rolünün kendileri

(mühendisler) tarafından önceden karar verilmiş çözümlerin "kültürel uygunluğunu" tespit etmek olduğunu söylüyor, böylece "doğa bilimcileri" ve "sosyal bilimciler" arasındaki iş bölümüne dayanan tartışmaların kanayan yarasına parmak basıyordu. Ya da gerçekten konuşmacılar "doğa bilimcileri" olarak tekrar tekrar fizikçileri, kimyacıları ve mühendisleri işaret ediyordu -sosyal bilimcilerin çalıştıkları şey bir şekilde doğanın parçası değilmiş ya da doğal değilmiş gibi. Durkheim'ın uzun zaman önce iddia ettiği gibi, toplumun "doğada inceleyebileceğimiz fiziksel ve moral kuvvetlerin en güçlü birikimi" olduğu savı sosyolojinin ötesinde bir çekim gücü kazanmaktan uzak görünüyordu.

Disiplinler arasındaki ve içindeki gerilimin momentleri - dünya görüşündeki keskin farklılıkları ve iktidarın pek çok görünmez meselesini açığa çıkaran- bunun gibi nadir görülen (ve pahalı) disiplinler-ötesi konferansların daha derin ve düşündürücü diyaloglarla açıklanabilecek konuların geniş yelpazesine işaret etti.

> İş Dünyası ve Hükümetten Ortak Aramak

Temel düzenleyicilerin ve pek çok sunum yapan kişinin konuşmalarının ve müdahalelerinin gösterdiği gibi bu konferans, bilim insanlarına, "yanlış anlaşılma" durumlarının ötesine geçme konusunda yardım etmemiş olabilir. Gerçekten, bilimle uğraşanlar birincil dinleyiciler olmayabilir bile.

Hafta boyunca, pek çok konuşmacı (ancak tamamı değil) temelde gösterilen iki grup aktörün yerine, birkaç dinleyiciydi: Hükümet (ya da uluslararası kuruluş) yetkilileri ve iş dünyasından gelenler. Neredeyse her konuşmacı bilim insanları ve paydaşlar arasında olduğu varsayılan uçuşurumu ikincilerin varsayılan yatırım ve destek eksikliği ile birincilerin araştırma girişimlerinde gördükleri uçuşurum-yerebilirdi. Üstelik bu uçuşurumu bilim insanları ve "karar alıcılar" arasındaki daha yakın "birliktelikler" aracılığıyla doldurmak için durmadan çağrı yapabiliyorlardı.

Konuşmacılar; araştırma

sonuçlarında daha çok "sahiplik" için - başka bir ifadeyle, araştırma problemlerini tanımlamada yardımcı olmak ve bulguları için somut uygulamalar bulmak maksadıyla - fon sağlayıcıları, iş dünyasını ve politikacıları araştırmaları kendileriyle beraber "birlikte tasarımı" ve "birlikte üretim"e davet ettiler. "Sivil toplumun diğer sektörleri" de kastedilmişti, fakat gerçekte çok azı konferansa davetliydi. Bilim insanları politikacılar ve şirket yöneticilerine daha büyük "destek" karşılığında, "KÇD" -Küresel Çevre Değişimi- dedikleri şeyi anlamak için ihtiyaç duydukları bilgiyi ve "sürdürülebilir kalkınmayı" sağlamak için gerekli olan "toplumsal dönüşümü" "yönetmeyi" teklif ettiler. Teklifte bilim insanlarının kendilerinin inşasına yardım ettiği yeni nesnenin -sözde "yeşil ekonomi"-nin- çeşitli yönlerini ölçmek üzere bütün yeni kavramlar ve bütün yeni ölçütler mevcuttu.

Elbette birkaç eleştirel ses vardı: ISSC ve delegeleri, örneğin, sık sık "doğa bilimcilerin" odadaki teknokratik eğilimlerine bugünün çevre krizinin tarihsel veya sistemik kökenlerinde ısrarcı olarak itiraz ettiler. En azından bir konuşmacı, örneğin Ekvador'daki aktivistlerin ve yerli halkın petrol şirketlerine karşı yürüttüğü "petrolü kuyuda bırak" mücadelesi gibi toplumsal hareketlerle daha güçlü bir ortaklık için çağrı yaptı.

Bununla birlikte, çoğu bölümde, konferans, temelde eski teknokratik varsayım ve yönetselci görüşü üzerinde temellenen bilim-devlet-politika diyalogu olarak kaldı: Problem, sadece, "karar alıcıların" kendileri adına doğru kararı vermeleri için gerekli olan bilgiye sahip olmamaları; ancak, bilim insanları tarafından onlara doğru bilgi verilirse her şey güzel olacak. Çevresel degradasyonun arkasındaki neden iktidar yapıları ya da sistemik baskılar değil, umursamazlık. Değişim tabandan direnişle değil; iyi "yönetim"le yukarıdan gelecek.

Bu varsayımın tecessüm ettiği ve konferansta en çok konuşulan girişim ICSU'nun "toplumların sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşması için ihtiyaç duydukları bilgiyi dağıtmak" üzere binlerce bilim insanının hareketliğini amaçlayan iddialı bir 10 yıllık araştırma

>>>

Protestocular insanların zirvesiyle birlikte
Zirvenin gerçekleştiği yere yaklaşık 40 km.
uzaklıkta olan Rio de Jenaryo'nun tarihi şehir
merkezinde bulunan Plaza Floriano'nun üzeri-
ne. Herbert Docena tarafından fotoğraflanmış

en çok devam eden çatlakların kaynağını hatırlamak için, gerçekten kim bu çevresel krizden sorumlu ve bunu onlara nasıl bağlamalıyız?

Rio'da başka bir yerde, pek çok kişi, - burada bir sosyal bilimcinin "iktidar seçkinleri" adını verdiği- ulusaşırı şirketleri ve zengin-ülke hükümetlerini işaret etti. Halkların Zirvesi'nde sürekli olarak "suçlular" ve "katiller" olarak anıldılar. Fakat buradaki bilim konferansında, araştırmamızın "ortak tasarımcıları" ve "ortak yapımcıları" olarak flört edilecek ve gözüne girmeye çalışılacak "ortaklar" dılar. "Düşmanımız olarak görmemeliyiz 'iktidar seçkinleri'ni." diye konuştu bir antropolog. "Bu yapıcı değil... Politik değişim için zamanımız olduğunu düşünmüyorum. Onlara eklemlememiz gerek. Başka yolu yok."

> Tarafsızlığın Gücü

Hükümetler ve şirketlerle "ortak" olma arayışında, çok satan bir noktayı bilim insanları tekrar tekrar yardıma çağırdılar - Rio'daki diğer herkesin eksikliğini çektiğinin ima edildiği bir şey: sözde "nötrlük", yansızlık ve ilgisizlik. "Bilim ve toplum arasında yeni bir sözleşme" (sanki biz toplumdan ayrı ya da onun üzerinde bir yerde duruyorduk gibi) çağrısı yaptıkları her an, varsaydıkları bu tarafsızlığı, muhtemelen bilinçsizce, öne sürdüler, veya "paydaşlar" ya da "karar alıcı"larla daha büyük bağlantıları savunduklarında, (sanki bizim hiç çıkarımız yokmuş ve tam da çerçeveyi ortaya koyduğumuz problemlerimiz ve elde bir olan cevaplarımızla karar almaya zorlanmıyorduk gibi) ya da bulgularının yalnızca "politika-bağımlı" olması ve asla "politika-emredici" olmamasında ısrar ettiklerinde (sanki "yeşil ekonomi"den başka yol olmadığını varsayanlara, ilgili politikaları kısıtlayınca hiçbir şeyi yönlendirmiyorduk gibi). Ve şimdi, tekrar eden tarafsızlık konusuna rağmen, buradaki bilim insanları taraflarını çoktan seçmiş görünüyorlar.

girişimi olan "Gelecek[teki] Dünya" projesiydi. Daha şimdiden dünyanın en zengin araştırma fonu sağlayıcıları (finansörleri) tarafından desteklenen girişim, konuşmacılardan biri tarafından "bugüne kadar görülmuş en büyük ortaklıklardan biri" olarak takdim edildi. Sunuma cevabında Blackberry'nin CEO'su "işe yarar araştırmalar" a duyulan ihtiyacı onaylayan bir şekilde konuştu, sonra da bilim insanlarını "ideoloji"nin tehlikelerine karşı uyardı.

Birkaç eleştirel müdahaleye rağmen, programın içeriği ve yapısı, özellikle de iş dünyası ve hükümet ortaklığı için tekrar tekrar yapılan çağrılar, konferansın, hükümetlerin ve şirketlerin çevresel krize "uyarlamak" ve onu "yönetmek" için sosyal ve jeomühendislik projelerine dağıtmaya başladığı artan miktarlarda sermayeden pay isteyen bilim bürokratları ve bilim insanları tarafından iyi yönetilen parlak bir pazar olduğunu düşünmeden orayı terk etmemeyi zorlaştırdı.

> Sorulmayan sorular...

Bu kârlı ortak arayışı bu konferansı düzenleyen bürokratların ve bilim insanlarının gözü dönmüş araştırma tüccarları olduğu anlamına gelmek zorunda değil." Konferansta daha derin tartışılabilirdi ama tartışılmayan aşağıdaki temel sorulara müstakbel "ortaklarıyla" aynı cevabı bilinçli ya da bilinçsizce verebilirler.

Doğayı gerçekten "ekosistem hizmetleri"nin bir sağlayıcısı olarak mı düşünmeliyiz? -ve bu hizmetler için gerçekten bir fiyat belirlemeli miyiz?

Rio'da başka bir yerde, resmî zirvede, gelişmekte olan ülkelerin pek çok aktivist tarafından da desteklenen müzakerecileri kapanış bildirisinde "ekosistem hizmetleri" teriminin kullanılmasına dahi, sanki ABD ve diğer gelişmiş ülkeler tarafından öne sürülüyormuş gibi karşı çıktılar; çünkü bunun doğanın "finansallaşmasını" daha da derinleştirmesinden korkuyorlar. Ancak bu konferansta, bilim insanları bu terimi pek de duraksamadan rutin bir biçimde kullandılar. Buna karşı çıkıldığında, bir coğrafyacının ("Gelecekteki Dünya" projesini önerenlerden birisi) cevabı basitti: Nature dergisinin son sayısını okuyun; bilim bu olayı çözdü.

Çevre korumasıyla sınırsız büyümeyi uzlaştırmak "sürdürülebilir kalkınma"yı ve bugünün "yeşil ekonomi"sini önerenlerin iddia ettikleri gibi, gerçekten mümkün mü?

Rio'da başka bir yerde, Halkların Zirvesi'nde, sınırsız büyüme sürdürülebilirliğin antitezi olarak düşünüldü. Benzer biçimde, "yeşil ekonomi"yle çoğunlukla, doğayı gerçekten korumak için gerekli olan yapısal değişimlerden kaçınmak amacındaki bir hamle, yeşil kapitalizm diye alay edildi. Fakat burada bu konferansta, bilim insanları tamamen hükümetlerin ve şirketlerin belki de imkansız olanın mümkününe çevrilmesi hamlesine yardım amacıyla kendi uzmanlıklarının çığırkanlığını yapıyorlardı.

Uluslararası çevre tartışmalarında

> Tartışmalı Sonuçlar: Feminizm ve Neo-liberalizm

Sylvia Walby, Lancaster Üniversitesi, BK - ISA Ekonomi ve Toplum Araştırma Komitesi Eski Başkanı

“Büyük Toplum İcraları” Uncut’ın parçası olarak kesintilere karşıtlığı ve özellikle kadınları etkileyeceğini göstermek için aileler ve çocuklar Camden’da bulunan RBS-Nat West Bankası’nı istila etmişlerdir. Londra, 26 Şubat 2011.

Finansal krizin açık anlamları tartışmalı. Bu kriz (2007-12) ekonominin ve toplumun soldan (sosyal demokrat ya da sosyalist biçimde) ya da sağdan (neoliberal ya da faşistçe) radikal bir yeniden yapılandırılması için bir fırsat mı? Bu çalışma toplumsal cinsiyetin, ilişkili süreçlerin ve yapıların tam ortasında yer aldığını, neoliberal projenin ve hükümet programlarının cinsiyetleştirildiğini iddia ediyor.

> Neoliberalizmin Kaynakları

Finans kapitalin gelişmesi küresel bir süreç olmasına rağmen, ulusal sosyal formasyonlarda hâlâ önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bunlar yayılmakta olan krizin farklı sonuçlarını, sivil toplumlar, devletler ve diğer siyasal entitelerdeki çeşitli politik güçlere bağlı olarak sorgulamamıza izin verir.

Krizin Avrupa bağlamındaki (ve uygulanabileceği başka herhangi bir yerdeki) şimdiki yüzü, devletin kamu harcamalarının azaltılması hususundaki büyük baskı. Devletin bütçe açıkları ve biriken borçlar, sürdürülemezmiş gibi sunuluyor. Bu baskıların çeşitli yorumları mevcut.

Bir tanesi, böylesi açıkların ve borçların kaynağının refah için yapılan aşırı harcamalar olduğu yönünde, sonuç olarak çare harcamaları kesmek. Ancak bu açıklar, çoğunlukla, finansal krizin neden olduğu - bankaları kurtarmak ve sonucunda işsiz kalanları desteklemek üzere gerekli harcamalar için kullanılacak fonlarla da artan- resesyonun bir sonucu olarak, vergi gelirlerindeki ani düşüşe bağlı olduğundan, bütçe açıklarının kaynağının bir açıklaması olarak bu yorum yetersiz kalıyordu.

İkinci bir yorum, problemi avrünün Avrupa Birliği için ortak para olarak yaratılmasında ve böylece ülkelerin kendi para birimlerini düzenleyememesinde buluyor. Ancak bu “çözüm”, sadece rekabet edebilen devalüasyonları, 1930’larda icat edilen bir çeşit korumacılığı (avrünün dışında kalan ve ona düşman olan Birleşik Krallık’ta çoktan yapıları), öneriyor.

Üçüncü bir yorumsa, finansal krizin, şimdiki birikim rejimi tükendiğinden, kapitalizmin kaçınılmaz bir sonucu olduğu; sistemin yerini barbarlık veya sosyalizme bırakacağı (Harvey) ya da belki yeni bir hegemonia dönüşeceği (Arrighi). Fakat bu yorum daha çok yüzeysel, ve politik ve sivil toplumsal bağamların özelliklerini önemsizleştirmeye eğilimli.

Dördüncü yorum – içlerinde en

>>

tutarlı- neoliberalizmi, kapitalizmin gelecek aşaması olarak değil, fakat finans kapitalin gelişmesiyle ve buna angaje çok sayıda politik güçle sarılı bir proje olarak ele alır. Bu yaklaşımda bahsi edilen güçlerin doğasına ve çerçevelerine ilişkin önemli bir tartışma mevcuttur. Hükümetler güç kaybettiklerinde, eski partiler yeni olayları hedef göstermeye çalışıyorlar. Occupy'dan Uncut'a yeni projeler, devletin dışında gelişiyor; yeni partiler ve koalisyonlar devletle mücadele etmek üzere şekilleniyorlar. Bu yorumun özel önemi, mücadelenin ve politik güçlerin ve bu güçlerin acil gündemlerinin taraflarını cinsiyetleştirmesinden ileri geliyor.

> Tasarruf Feminist Bir Meseledir

Son yıllarda pek çok Avrupa ülkesinde (ve başka yerlerde) refah devletlerinin eğitim, sağlık, bakım provizyonu, istihdam düzenlemesi ve bunun bakım hizmetiyle ilişkisindeki cinsiyetlendirilmiş (cinsiyet eşitliğini gözeten) yönlerde artış mevcut. Bunlar çoğunlukla sosyal demokratik ya da sosyalist programların karmaşık yollarıyla birleştirilmiş feminist ve emek-odaklı (işgücü odaklı) projelerin sonucuydu. Bu cinsiyetlendirilmiş projelerin hükümet programlarındaki ve sosyal formasyonlardaki dönüşü, özelleştirme ve deregülasyon gibi neoliberal projelerin açığa çıkması ile aynı anda belirdi. Toplumsal cinsiyet ve sınıf dinamikleri çoğu zaman birbirinden ayrıksılaşır; emekçi kadınlar yavaşça sivil toplumun ve politik kurumların içine doğru çekildiklerinde, sendika gibi bazı sosyal demokrat kurumların gerilemesinde görüldüğü gibi. Finansal kriz süresince de neoliberal proje, giderek artan başarılı cinsiyetlendirilmiş sosyal demokratik gelişmelere karşı keskin bir cinsiyetçi saldırı olarak açığa çıkmıştır.

Vergilendirme feminist bir konudur. Cinsiyet bütçelendirme tekniği ulusal bütçe değişimlerine uygulandığında, açığı kapatma çalışmalarının nüfusun bütün bölümlerine eşit dağılmadığını, bilakis orantısızca çoğunun kadınların üzerine yıkıldığını gösterdi. Birleşik Krallık'ta, Avam Kamarası Kütüphanesi 2010 bütçesinde, 8.1 milyar net kişisel vergi artışının/kârının 5.8 milyarının (%72) kadınlar tarafından ve 2.2 milyarının (%28) erkekler

tarafından ödendiği açıkladı. Vergiler (orantısızca çoğu erkekler tarafından ödenen) korkunç biçimde artarken, kârlar ve kamu hizmetleri (orantısızca çoğu kadınlar tarafından kullanılan) ciddi biçimde kesildi. Vergi sığınaklarını kapatmak ya da finansal işlemlere bir vergi eklemek AB için Almanya ve Fransa liderleri tarafından önerilen, fakat Londra tarafından itiraz edilen politikalar) cinsiyetçi politikalar.

Başka bir Birleşik Krallık örneğinde, ulusal bütçeden kesintiler yerel refah hizmetlerini sağlamak için, örneğin mültecileri/barınakları, işçileri bilgilendirmeyi ve desteklemeyi, kadına karşı şiddeti engellemeyi ilgilendiriyor. Bu sektörün gelişmesi önceliğin suçluları hapse göndermek gibi ceza verici yanıtlar yerine kadın kurbanlara destek olan refah tedbirlerine verildiği, şiddete karşı cinsiyetlendirilmiş sosyal demokrat bir yanıtı. Küçük bir araştırma projesinde, fon kesintilerindeki karışıklık, "enformasyon özgürlüğü"ne yatırım yapan STK'ların ve sendikaların yardımıyla giderildi. Ulusal bütçelerde yıllık %1 azalma, yerel konseyler tarafından kadına karşı şiddeti engelleme hizmetlerine %31'lik kesintilere dönüştürüldüğünde büyümüş oluyor; bu, kısmen bu hizmetlerin kanunlar tarafından, konvansiyonel olanlardan daha az korunuyor olmasından kaynaklanıyor.

> Farklı Yanıtlar

Birleşik Krallık'ta ve diğer ülkelerde ekonominin ve toplumun yeniden yapılandırılması ülkeler arasında önemli ölçüde değişen ve farklı etkilere neden olan pek çok yeni yanıt üretti. Bu farklılıklar üzerine düşünmenin bir yolu, sivil toplumda meydana gelen devlete doğru yönelmiş hareketlilikleri karşılaştırmak oldu. Sivil toplum hareketleri Kuzey Amerika şehirlerinde olduğu kadar Avrupa'da da süren Occupy [İşgal et]'i kapsar; ancak başkaları da var, örneğin Birleşik Krallık'ta Uncut tarafından yürütülen, işletmelerin vergi kaçırmasıyla ilgili bir hareket var. Hükümetler güç kaybettiğinde (düştüğünde) yeni koalisyonlar gibi, Fransa, Almanya ve İzlanda'da içeren bazı Avrupa ülkelerinde yeni partiler de ortaya çıktı (Fransa'da Sol Parti, Almanya'da Die Linke). Bu sol hareketler belirgin biçimde güçlü bir feminist bileşeni

barındırıyorlar. En azından Avrupa'da bir bağlamda, devlet dışındaki ve içindeki gelişmeleri bu kadar güçlü biçimde kutuplaştırmak, bu politik gelişmeler birbirine eklemlenmiş olduğundan, muhtemelen bir hata. Sol ve feminist güçlerin yeni oluşumlarının en güçlü gelişmeyi gösterdiği yerde, örneğin İzlanda'da, finansal krizin azınlık üstündeki olumsuz etkilerine daha az bir ilgi ve daha derin bir demokratikleşmeye doğru hareket var.

Finansal kriz henüz bitmedi. Yeniden yapılandırma için yapılan müdahaleler, politik hareket(lilik)lerin çeşitlenmesi sebebiyle farklı sonuçlar üretmekte. Bunlar yalnızca kapitalizmi değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rejimini de ilgilendiriyor. Sonucuya hala mücadele ediliyor.

> Ukrayna Feminizmi işbaşında

Tamara Martsenyuk, Kyiv-Mohyla Akademisi Ulusal Üniversitesi, Ukrayna

Uluslararası Kadınlar Günü (8 Mart), Ukraynalı kadınlara sadece çiçekler ve ekstra ilgi vermemekte; aynı zamanda onlara bir yüzyıldan daha fazlasüredir uğruna savaştıkları kendi haklarını hatırlatmaktadır. Geçen yıl genç bir feminist inisiyatif olan “Feminist Taarruz”, feminist sanat atölye çalışmaları, feminist uluslararası toplantı ve feminist yürüyüşü gibi çeşitli etkinlikler ile

8 Mart kutlamalarının yeni yollarını bulmuşlardır.

“Feminist Taarruz” (<http://ofenzyva.wordpress.com>) farklı şekillerde ortaya çıkan gücün ataerkil biçimlerinin (cinsiyetçilik, homofobi, transfobi, yaş ayrımcılığı, ırkçılık ve şovenizm) üstesinden gelmek için çalışan bağımsız bir girişimdir ve kadının ekonomik ve üreme

Ofenzyva (Feminist Taarruz) aktivistleri 1 Mayıs 2012’de Kyiv’deki gösterilere katıldılar. Dövizlerde yazanlar: “Bir kadının çalışma günü: 36 saat: 8-ücretli emek, 4-mutfak, 24-çocuk bakımı”; “Şiddete hayır, cinsel tacize hayır”; “Özgür Nadya Tolokno” (Rus feminist punk-rock grubu olan Pussy Riot’la birlikte tutuklandı) Ofenzyva tarafından fotoğraflanmış.

haklarının yanında yer almaktadır. Ayrımcı bir nitelik gösteren sosyal ve yasal pratikleri değiştirmeyi hedefleyen bu inisiyatif, buna ek olarak eleştirel toplumsal cinsiyet çalışmaları ve bağımsız politik eylemcilik için bir alan oluşturmaya çalışmakta, özgürleştirici feminist bilginin ve cinsiyetçi olmayan dilin gelişmesi ve paylaşılmasını amaçlamaktadır. discriminatory social and legislative practices, to create space for critical gender studies and independent political activism, and to develop and share emancipatory feminist knowledge and non-sexist language.

Üç gün süren ve toplanma ve dayanışma için bir yer anlamına gelen “Feminizm- Buluşma Noktası” Uluslararası Toplantısı’nda (5-7 Mart) düzenleyici olan “Feminist Taaruz”, Ukrayna, Rusya, Polonya, Sırbistan, Finlandiya, Fransa ve ABD’den gelen bilim insanı ve aktivistin toplanmasını sağlamıştır. “Feminist Politik Performans” panelinde katılımcılar, kadın haklarına yönelik şiddetin karşısında yer alan tabandan gelen inisiyatifleri hakkında bilgi paylaşımında bulunmuşlardır. Feminist eylem grubu olan “La Barbe” (Türkçe’de sakal olarak karşılık bulabilir), bıyık takarak ve toplantı odalarındaki beyin fırtınaları, kongre ve sanat sergileri ile erkek egemen karar verme birimlerinde kadının yokluğunun altını çizmişlerdir. “ACT Women”(Sırbistan), farklı biçimlerdeki toplumsal cinsiyete dayanan şiddet biçimlerine (aile içi şiddet, kadın cinayetleri, tecavüz, tüketme gibi) dikkat çekmek için sokak performansları sergilemişlerdir. Rus feminist punk orkestrası olan “Pussy Riot ” ise, üyelerinin Moskova’da bulunan Kurtarıcı İsa Katedrali’nin mihrabındaki performansları yüzünden tutuklanmaları nedeni ile konferansa katılamamışlardır. Konferansı düzenleyenler Ukraynalı ve tabandan gelen ünlü bir grup olan “FEMEN” (üstsüz protesto edenler) i de bu alandaki deneyimlerini

paylaşmaları için davet etmeyi planlamışlardır. Ancak “FEMEN” , çıplak performanslarının Ukrayna’daki kadın hakları için savaştan daha önemli olduğunu düşünerek yurtdışına (Türkiye) gitmeye karar vermişlerdir.

Konferans süresince, Ukrayna, Polonya ve Rusya’daki kadın haklarına yönelik dini ve aşırı sağcı saldırıları tartıştık. Polonyalı antropolog Agata Chelstowska kürtaj tartışmalarını ve Polonya ve Batı dünyası (özellikle Avrupa Birliği) arasındaki ilişkilerin arabuluculuğunda bu olgunun nasıl manipule edildiğini incelemiştir. Lesya Pagulich ve Galina Yarmanova ise, Ukrayna’da beş yıldan bu yana aktif bir biçimde kürtaja, tüp bebek uygulamalarına ve eşcinselliğe karşı olan köktendincilerin söylemlerini analiz etmişlerdir.

Kilise ve devletin kadın haklarına saldırı konusundaki işbirlikleri, 8 Mart 2012 feminist gösterilerinin ana teması olmuştur. İki yüz katılımcı, “Kilise ve Devlet, Artık Ayrılma Zamanı!”, “Çocuksuzluk Vergisi- Yoksulluk Vergisi” (yakın bir zamanda Ukrayna Parlamentosu’na 30 yaş üstünde olan ve çocuk sahibi olmayanlardan vergi alınmasını içeren bir öneri sunulmuştu), sloganları eşliğinde yürümüşlerdir. Geçen yılın sloganlarına örnek olarak ise, “Az Mutfak, Çok Kitap!”, “Ebeveynler İçin Altyapı”, “Aile- Sevginin Olduğu Yer” ifadelerini vermek mümkün. Ukraynalı feministler buna ek olarak, din karşıtı protestoları nedeni ile tutuklanan “Pussy Riot” aktivistlerinin serbest bırakılmasını talep etmişlerdir.

Kadın yürüyüşü, kadının üreme haklarına yönelik saldırılar hakkında öngörülerde bulunmuştur. 12 Mart 2012’de Ukrayna Parlamentosu (Verkhovna Rada)’nda milletvekili Andriy Shkil kürtaj gibi hamileliğin yapay yollar ile sonlandırılmasının yasaklanabileceği bir yasal düzenleme hakkında öneride bulunmuştu. Halihazırdaki yasada, bir kadın hamileliğini 12 haftayı geçmemek

koşuluğu ile sonlandırabilir. Politikacılar, 2012 sonbaharında gerçekleşecek olan seçimler nedeni ile bu tür sıcak konuları sömürmeye çalışmaktadırlar.

Dini ve politik aktörlerin kadının üreme haklarına yönelik saldırı girişimleri sonucunda, kadın sivil toplum kuruluşları Ukrayna Cumhurbaşkanı’na, Ukrayna Parlamento Başkanı’na ve diğer politikacılara kolektif bir mektup yazmışlar ve onları kürtajan suç olarak ifade edilmesinin sonuçları üzerine düşünmeye davet etmişlerdir. Kadın hakları aktivistleri 27 Mart 2012’de “Ukrayna’daki Kadın Cinayetleri: Kürtajan Suç Haline Getirilmesinin Tehlikeleri Nelerdir? ” başlıklı bir “Basın Toplantısı” düzenlemişler. Bu toplantıda, politikacılara kadının üreme hakkına saldıran ve kadın sağlığını tehlikeye sokan ayrımcı yasa önerisine aleyhte oy vermeleri çağrısı yapılmıştır.

Sonuç olarak, son iki yıl içinde hem aktivist hem de entellektüel feminizm Ukrayna’nın kamusal alanında görünür hale gelmeye başlamıştır. Ve çok da yakın olmayan bir zamanda tabandan gelen inisiyatifler kadın haklarına saldırıların yükselmesine bir karşıtlık sunacaktır. ■

> Latin Amerika'daki Tehlike Boyutunun Yükselmesi

Gabriel Kessler, Uluslararası La Plata Üniversitesi, Arjantin

2009'daki suçlara karşı bir protestoda bir protestocu Arjantin bayrağının renklerinde "Güvensizliği Durdurun" diyen bir döviz tutuyor.

Suçla ilgili endişe Latin Amerika'nın tamamına yayılmıştır. Dünya nüfusunun sadece %14'ünü kapsayan, bütün silahlı suçların yaklaşık %40'dan oluşan bu bölge için bu durum şaşırtıcı olmamaktadır. Suç korkusu göreceli olarak düşük suç oranlarının olduğu Arjantin, Kosta Rika, Şili ve Uruguay gibi ülkelerde bile çok yüksek orandadır. Birden fazla yöntem kullanarak 'Emniyette olmama duygusu' üzerine Arjantin'de çalıştım ve bölgede diğer ülkelerle karşılaştırmalar yaptım. Suç korkusunun yayılması insanların sosyal düşünce dünyasında ve pratik yaşamında bazı kesin sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Yaygın kaniye göre bu ortak bir problemdir, niteliksel olarak geçmişten farklıdır, sebepleri birçok soruyu, kişisel riskleri ve kaçınılmaz çözüm önerilerini ortaya

çıkarmaktadır. Cevaplar sosyolojik olarak emniyetsizliğin açıklamasını oluşturan parçalardır. Bu yaklaşım gerçekte bize anlatmaktadır ki hissettiğimiz duygular mantıklı ve eylemde bulunduğumuz dünyanın yansıması ve gerekli bir önlem, kendi değişimizle emniyette olmamanın yönetimidir. Tedirginliğin yayılması ayrıca daha önce yapılan araştırma bulgularından, kaygıların daha az olduğu zamanlarla çelişmektedir. Bir taraftan, bu korku ve otoritecilik arasındaki klasik çizgiyi değiştirmektedir. Diğer yandan, emniyette olmama çelişkisi değişim olduğu kadar görünür olarak en az kurban edilen grupların en çok korkulan olması muammasıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960'larda yapılan ilk çalışmalardan beri, suç korkusu gerçek suçtan nispeten

>>

kendi içinde bağımsız olduğunu göstermektedir. O, kurban olmayla birlikte artma eğilimindedir, fakat bir kez sosyal bir problem olarak oluştuğunda suç oranları azalsa bile, o daha fazla azalma eğilimi göstermeyecektir. Suç korkusunun genel bir tanımı bir cinayet karşısında korku ya da kaygıya duygusal bir cevaptır, ya da cinayetle bağlantısı olan insanların sembolüdür. Kavram olarak 'Emniyette olmama duygusunu' kullanmayı, korkuyla ilgili kaynaklarımız hala merkezi rolü oynasa da öncül olarak tercih ediyoruz, bu görüş kızgınlık, öfke, ya da acizlik gibi diğer benzer duyguları içermekte ve politik kaygılar, sebepleriyle ilgili hikayeler, ve emniyetsizlik yönetiminin oluşturduğu eylemleri kapsamaktadır.

Şimdi, mülakat yapılan Arjantinli kişilere göre emniyetsizlik nedir? Emniyetsizlik ve yasaları ihlal etmek zorunlu olarak birbiriyle doğru orantılı değildir. Emniyetsizliğin belirgin özelliği tehlikenin rastlantısallığıdır. Emniyette olmama herkesin başına gelebilecek - mal, mülk ve özellikle insanlar için- bir tehdit olarak ortaya çıkmaktadır. Onun diğer yanlarından biri tehlikenin yer değiştirmesidir: Güvenli ve güvenli olmayan bölgeler ayrımının açık bir şekilde tanımlanmasının sonunun gelmesi. Bir diğeri ise korku faktörünün kimliksizleştirilmesidir: Tehdit algısı en çok etiketlenen kanı olarak daha fazla sınırlandırılmamaktadır, sıradışı gruplardaki gençler gibi, fakat onun yerine, herkese karşı duyulan bir şüpheye doğru genişlemektedir. İmgelerin ve tehlikeli yerlerin çeşitliliği tesadüfi ve her yerde var olan tehdidi pekiştirmektedir.

Bu konudaki çalışmalar birçok soru ve çelişkileri cevaplandırmak üzerine yoğunlaşmıştır: Emniyette olmama, kurban olarak en az görülen gruplar arasında örneğin kadın ve daha yaşlı insanlar arasında neden daha yüksek görülmektedir? Korku ve sosyal sınıf arasındaki ilişki nedir? Bu çelişkileri Arjantin verilerinde niceliksel ve niteliksel metodlar arasındaki üçgeni kullanarak göz önünde bulundurdum.

Sınıf gözönüne alındığında, niceliksel farklılıklar fazla dikkat çekmemektedir, fakat niteliksel verilerde uzaklık ve yakınlık önemli farklı eksenleri kanıtlamıştır. Popüler sınıflar tehdide fiziksel ve sosyal yakınlık algılarlarken orta ve üst sınıflar suçtan sosyal ve uzaklık deneyimlerler. Yakınlık genel olarak 'aşağıdan yukarıya doğru' inşa edilen politik bir okumanın niteliğini etkiler. Popüler komşulukta, somut olaylara dayanan birçok yerel tartışmalar bulunmaktadır, ve tartışmalar kendi içinde toplum etrafında dönmektedir. Orta -ve üst-sınıfta, 'yukarıdan aşağıya doğru,' mesafe görüşünü besleyen açıklama sosyal ya da politik bireysel tercihlerin olmadığı bir sürece dayanmaktadır. Bununla birlikte, yakınlık kendi içinde daha fazla ne empatiyi ne de mesafeyi daha fazla cezayı gerektiren pozisyonlar anlamına getirmez. Yakınlık, ahlaki kınamaya yol

açabilmektedir, çünkü zor sosyal şartlara rağmen herkes için ortak olan 'benim çocuklarım çalmaz' ya da, diğer taraftan, aile üyeleri 'aslında onlar kötü çocuklar değiller' diye mazaret üretebilmektedirler. Mesafe tipik olarak yapısal sebeplere bağlıdır, fakat ayrıca aşırı tutucu pozisyon olarak düşünülen 'gerilla savaşının çağdaş forma dönüşmüş hali'ne bağlıdır. Böylece, daha az ya da daha fazla cezalandırma belirli bir sosyal sınıfa özgü değildir- bölgedeki tartışma temalarından birisi.

Asıl çelişki cinsiyet etrafında dönmektedir. Veriler sabit olarak kadınlarda daha fazla korku olduğunu göstermektedir, ve bununla ilişkili tartışmalar ayrıca bu farklılığın altını çizmektedir. Fakat, emniyetsizlik genişlediği zaman, 'kuralları algılama ve ifade' etrafındaki cinsiyet farklılığı daha da azalmaktadır. Erkekler için, o korkuyu hissetmek ve ifade etmek daha meşru hale gelmektedir. Daha genel bir ifadeyle, anketler ve niteliksel mülakatlar arasında, aynı konulardaki araştırmalar onların sonuca ulaşmaktan çekinmediklerini söylemektedir, mülakat süresince, durum karşısında yapılan tanıma göre onlar 'mantıksal' korkuya sahiptirler.

Korku azınlığa özgü bir tutum olduğunda, o doğrudan otoriter davranış arasındaki ilişkiyle gözlemlenebilir. Bölgedeki güncel tartışma emniyetsizlik duygusunda artış olup olmadığı daha fazla cezai uygulama doğurmaktadır. Genel olarak, önceki politik ideolojilere göre, emniyette olmama farklı bir süreçten geçmektedir, buna rağmen emniyetsizlik ayrıca demokratik inancı tüketmektedir. Emniyetsizlik hikayelerinde, 'cezai kaymalar' dediğimiz şeyi görebiliriz- daha yumuşak bir durumdan daha sert ölçümlere doğru bir kayma- en uç noktalar olmasa bile. Herşeyden daha fazla, sosyal kriz için yapılan tanımlamada bir aşınma var. Geçtiğimiz on yılda, suçun neoliberal reformların negatif sonucu olduğuna dair bir görüş birliği vardı. Günümüzde, gelişmeden birkaç yıl ve azalan yoksulluk ve eşitsizlikten sonra, suç zorlukla azaltılmıştır. Böylece, Latin Amerikalı akademi için, daha düzenlenmiş açıklamalar inşa etmenin artan bir şekilde ceza gerektirici söylemler için zorlayıcı yanını ortaya çıkarmaktadır. Diğer bağlamlarda olduğu gibi, bazı cezai söylemler değişimin sosyal yapıdan konuyu suçlamaya kaydığını belirten açıklamalara işaret etmektedir.

Bunlar sadece büyüyen 'emniyette olmama duygusunun' ortaya çıkardığı birkaç sorudur. Akademisyenlerin ulaşabileceği yanıtlar, ve bizim bu yanıtları toplumun geri kalanına yayabileceğimiz yöntem, büyük oranda demokrasilerimizin kalitesine bağlı olacaktır. ■

¹ Kessler, G. (2009) El sentimiento de inseguridad – Sociología del temor al delito [The Feeling of Insecurity: Sociology of the Fear of Crime]. Buenos Aires: Siglo XXI Editores.

> Kolombiya'daki Siyah Orta Sınıf: Sosyal Bir Tezatlık mı?

Mara Viveros Vigoya, Kolombiya Ulusal Üniversitesi, Bogota, Kolombiya

Birçok çalışma göstermektedir ki Afrika kökenli Kolombiyalı nüfusu en düşük gelir düzeyine, en düşük yaşam standardına, en yüksek çocuk işçi oranına, en düşük oranda sosyal güvenlik bağına, ve Kolombiya'daki her bir grup en yüksek demokratik savunmasızlığa sahiptir (Urrea et al., 2004). Dahası, sivil toplumda, kamu ve özel şirketlerinde, üst pozisyonlarda az sayıdaki siyah erkekler, ve hatta daha az sayıdaki siyah kadınlar, bir o kadar da siyah kadın ve erkeklerin medyadaki olumlu imajlarının eksikliği, ve onların kamusal alanlardaki sembolik sunumları, Kolombiya'da ırkçılığın devamlılığı, hemen hemen hiç kabul görmez. Bu bağlamda, bu duruma mazur kalmamış siyahlarla yapılan çalışmaları kabul etmek mantıklı mıdır?

Afrikalı Amerikalıların sosyal ilerlemelerinin gidiş yolunu görülebilir kılınmasına yardımcı olmak için Kolombiya gibi bir vakayla ilişki kurabilme ihtimali olası bir yanıttır, verilen bu süreçler üzerinde az çalışılmış ve genellikle ulusal tarihin resmi kayıtlarına dahil edilmemiştir. Böylece, onlar bu nüfusun basmakalıp ifadeleriyle gelişen olası alternatifler ortaya

koymuşlardır.

Araştırmalarımız sayesinde siyah orta-sınıf konularını inşa etmek için bu nüfus hakkında bilmediğimiz cinsiyet, ırk, ve sınıfın nasıl kesiştiği gibi bazı gerçekleri şimdi biliyoruz. Daha geniş bir çalışmanın bazı sonuçlarını burada sunuyorum (Viveros and Gil, 2010).

> Yükselişi Kim Yönetir ?

20. yüzyıl döneminde, kırsal alandaki ekonomik sermayenin birikimi, ve madencilik yoluyla ve geniş ölçüde artan yüksek eğitim düzeyi sayesinde ülkenin birçok bölgesinde bir 'siyah orta sınıf' oluşturuldu. Bu sınıf süregelen ırkçı önyargı ve ayrımcılığa rağmen sosyal, politik, ve ekonomik yer edinme yeteneğine sahipti. Bu süreçler Kolombiya'daki siyah nüfusunun yukarı sosyal hareketliliğini birçok yolla belirli bölgesel, ekonomik, sosyal, ve politik olarak ortaya çıktıkları bağlamda tüketmiştir. Burada ortaya koyduğum analiz Bogota şehrinde yaşayan, büyük çoğunluğu Pasifik Bölgesinden gelen insanlara, en büyük oranda Afrikalı soyundan gelen insanların yaşadığı bölgeye değinmektedir.

Analizin temeline göre üç

neslin sosyal gidişatını- kendileri, ebeveynleri, ve büyükanne, büyükbabaları- biz başlıca iki grubu ele alarak sosyal hareketlilik çeşitlerine göre tanımlarız: bunlar sosyal durumları yeniden oluşan ebeveynlerin ve büyükbaba, büyükannelerin ve sosyal olarak onların ataları üzerinde gelişir. İkinci grupta, biz ayrıca farklı hareketlilik derecelerini ayırabiliriz- bazıları yavaş yavaş, diğerleri ise daha hızlı ortaya çıkmaktadır. Analizimizin sonuçları kadınların gidişatının erkeklerden daha çok üretken eğiliminde olduğunu öne sürmektedir- diğer bir deyişle, kadınlar erkeklerden daha az yukarıya doğru sosyal hareketlilik gösterir. Yukarı doğru hareketlilik gösteren kadınlar büyük sıklıkla profesyonellerin ya da en azından orta derecede eğitim düzeyine sahip kişilerin kızlarıdır. Buna karşın, hiç eğitimi olmayan ya da eğitim seviyesi düşük olan kişilerin oğulları ya da torunları olan erkekler için bu daha yaygın olmaktadır. Eğer biz kadınların ve erkeklerin çoğunluğu hiç okula gitmemiş büyükanne ve babalarını hesaba katarsak, şu sonuca varabiliriz eğitimsel gelişimdeki değişimin geçiş noktası ebeveynlerle büyükanne ve babalarının nesilleri arasında ortaya çıkar.

> Afrikalı-Kolombiyalıların Sosyal Gelişimdeki Cinsiyetin Yeri

Sosyal hareketlilik -artan gelire ek olarak- 'sınıfın genel yapısı'nın benimsenmesini işaret eder, o sadece sosyal ve kültürel sermaye farklılığına değinir görünse de, ayrıca cinsiyet ve ırk ayrımına göre sınıflandırılmasına işaret eder. Orta sınıflar sadece popüler sınıfların karşıtı olarak tanımlanmaz, ayrıca egemen cinsiyet kimliklerinin birçok temel unsurları ile ilişkili olarak tanımlanır. Bu anlamda, siyah kadın ve erkekler için, yukarı hareketlilik bir kadını ya da erkeği Kolombiya toplumunda 'saygıdeğer' yapan baskın cinsiyet normları, değer ve davranışları tarafından gelen ve genellikle beyaz ya da melez kadın ya da erkeğe atfedilen kalıcılığı işaret eder. Bu kendini geliştirme deneyimi, siyah kadın ve erkeklerin hem evde hem de işte eylemlerinin disiplinli, adaletli, ve titize dönüşmesini devamlı olarak etkilemektedir.

Ele alınan konuda kadınlarla yapılan mülakatta, iyi bir anne olmanın ve örnek alınacak görüşün, ağır başlı olmanın ve ses tonlarındaki ihtiyatın, jestlerin, ve sosyal davranışların, ve yüksek sosyal sınıfta kendi kişisel sunumlarının kadınsı algıya uyarlanmasına değer verildiği ortaya konmaktadır. Kadınlar potansiyel kanılara tepki olarak, iffetsiz ya da 'şüpheli ahlaklar'ını erken yaşlardan başlayarak ya da evliliklerinden sonra saygınlıklarını koruyabilmek için kendilerini cinsiyetsizleştirdiler.

Erkekler için, sorumluluk sahibi bir çalışan ve iyi kazanç sağlayıcı olmak, zevke düşkün dışa vurumlarını sekse düşkün davranışları için baskılamak, onların cinsel gücünü sorgulayan herhangi bir davranıştan uzak durmak, ve kamusal alanda centilmence bir tavır benimsemek, popüler sınıfın siyah erkeklerine atfedilen kabalıktan ve ahlaksızlıktan kendilerini ayrı tutmak nedeniyle bunun gibi bazı baskın normların benimsenmesini gerektirmektedir.

> Topluluk Olarak Değil, Bireysel Olarak Yükseliş

Kolombiya'daki siyahların yukarı hareketliliği bireysel bir süreç olmaktadır, bunun aksine örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde siyah nüfusu grup hareketliliğini deneyimlemektedir (Frazier, 1975). Kolombiya'da, bu küçük orta sınıfın üyeleri başarılarının sürekliliğine yardımcı olmak için ve gruba olan yararlarını artırmak için grup desteğine ayrıca çekirdek aileleri ve akrabalarına güvenemediler. Analizi yapılan yukarı sosyal hareketliliğin yolu şu durumu kabul etmektedir: Siyahlar yararlanabilecekleri başarıya sahip olmayı, sosyal alandaki orta sınıfta onları engelleyen dağınık kişisel ve aile hikayelerine tercih etmektedirler. Buna rağmen, bütün olarak etnik ve ırksal gruplar için onlar ne önemli bir ilerleme kaydedebildiler, ne de bu grubun olumsuz algısını değiştirebildiler. Aynı zamanda, çok küçük de olsa, orta sınıf bir grup siyahın varlığı, 'ırk'ın her zaman aynı şekilde oluşmadığını ve onu üreten ve sürdüren sınıfın, cinsiyetin,

"Biz Toplumsal cinsiyet, ırk ve sınıfın nasıl kesiştğini biliyoruz"

ve cinselliğin kesişmelerinden ayırmanın imkansız olduğunu göstermektedir.

Afrikalı-Kolombiyalı nüfusun zarar gördüğü sosyal marjinalleşme ve ırkçı ayrımı için çözüm önerileri düşündüğümüz zaman sosyal hareketlilik konusu belirli bir önem teşkil etmektedir. Kolombiya'daki siyah nüfusunun yukarı hareketlilik için izlediği yol, hiçbir sosyal koşulun bu yükseliş yararına olmadığı için kural dışı durumlardır. Siyahların yukarı hareketlilik sürecinin analizi ırksal önyargının varlığına ve sürekliliğine dikkatimizi çekmektedir, bu deneyimin karmaşıklığı, ve bütün yaklaşımların sınırları siyah orta sınıfın, kendiliğinden öncü bir rol oynayacağını Kolombiya'daki siyahların sosyal açıdan farklı oluşları sorununa bir yanıt bulacağını varsaymaktadır. ■

Referanslar

Frazier, F. (1975) *Black Bourgeoisie: The Rise of a New Middle Class in the United States*. London: Collier Macmillan Publishers.

Urrea, F., Ramirez, H. F., and Viáfara, C. (2004) "Socio-Demographic Profiles of the Afro-Colombian Population in Regional Urban Contexts of the Country in the Early Twentieth Century." In M. Pardo et al. (Eds.), *Pan-Afro Social Studies in the Pacific*. Bogotá: ICANH, National University of Colombia: 213-269.

Viveros, M. and Gil Hernández, F. (2010) "Gender and Generation in Black People's Experiences of Social Advancement in Bogotá." *Maguaré* 24: 99-130.

> Rusya'da Sosyolojinin Gerçek Durumu:

Vakhshtayn'ın Polemiğinin Eleştirisi

N. V. Romanovsky ve Zh. T. Toshchenko, Rus dergisi Sociological Studies'in editörleri

Moskova'daki Profesyonel Sosyologlar Topluluğu'nun toplantısında Seçkin Rus sosyologları Vladimir Yadov (solda) ve Nikita Pokrovsky (sağda), 6 Haziran 2008.

Victor Vakhshtayn'ın Global Dialogue 2.3'te yayınlanan makalesi üzerine Rusya'da sosyolojinin durumuna ilişkin bu değerlendirmeyi yazma ihtiyacı duyduk. Vakhshtayn'ın çağdaş Rus sosyolojisini değerlendirdiği makalesi tartışmaya açık bir biçimde metodolojik konularla sınırlandırılmış. Ampirik bir araştırma girişiminde bulunmayan, ülkenin çeşitli bölgeleriyle hiçbir biçimde ilişkilenecek ve dolayısıyla buna ilişkin sorunları anlamakta güçlük çeken Vakhshtayn, kendi karşıtlarını da genel ifadelerle eleştiriyor. Vakhshtayn'ın bu görüşlerine saygı duyarak, Rus sosyolojisine ilişkin değerlendirmelerine karşı çıkıyoruz ve burada mevzuya ilişkin kendi görüşlerimize yer vermek istiyoruz.

Akademik bir dergi olan Sociological Studies'in (Rusçada Sotsiologicheskoye Issledovaniya ya da SOCIS, ve Vakhshtayn'a göre 2008'deki tamamı Rus Sosyoloji Kongresi katılımcılarının %66'sı tarafından okunan bir dergi) editörleri olarak, Moskova, St. Petersburg ve ülkenin diğer pek çok şehirden sosyologların araştırmalarından yola çıktık. Binlerce meslektaşımız araştırmalar gerçekleştiriyorlar ve sonuçlarını paylaşıyorlar –ve evet, bazı zorluklar ve başarısızlıklar da olabiliyor.

> Rus sosyolojisinde gerçekte ne oluyor?

Öncelikle, ülkedeki toplumsal değişime ilişkin çeşitli yaratıcı yaklaşımların geliştirildiği söylenebilir. Akademi camiası V.A. Yadov'un işçilerin değişen bilinci ve davranışına ilişkin ampirik çalışmalara dayanan özgün çalışmasına, ISA yönetim kurulu olan Professor N.E. Pokrovsky'nin Kuzey Rusya'daki kırsal yaşama ilişkin çalışmalarına, V. K. Levashov'un sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde yirmi yıllık bir izleme sürecine dayanarak Rus toplumunun kalkınmasındaki yeni eğilimleri değerlendirdiği çalışmasına aşinadır. Son olarak, ismi sıklıkla anılan Toshchenko'yu ve onun Paradoxical Man adıyla yayınlanan ve P. Sztompka, Z. Bauman ve T.I. Zaslavskaya tarafından da övülen çalışmasını anabiliriz.

İkinci olarak, araştırma konuları ve coğrafi yayılımı da ciddi ölçüde genişlemiştir. Birkaç örnek vermek gerekirse, önceleri pek üzerinde durulmayan Rus toplumunda yaratıcılık konusu Rostovlu bir sosyolog olan U.G. Volkov'un kitabında konu edilmişti. Nöro-sosyolojinin olanakları; doğal ve sosyal bilimlerin yeni bir düzlemde bir araya getirilmesini savunan Nizhny Novgorod'u izleyen bir araştırmacı olan A.V. Shkurko tarafından öne sürülmüştü. Irkutsk'tan Profesör O.A. Karmadonov da, hem biçimsel (gelir, eğitim, güç) hem de söylemsel-sembolik (saygınlık, statü) yaklaşımları bir araya getirerek toplumsal tabakalaşmayı çalışmış ve böylece, çağdaş Rus toplumuna ilişkin özgün süreçlere dair bazı açılımlar getirmişti.

Üçüncüsü, araştırmalar bazı derinlikler kazanmıştır: Res publica gibi herkesçe bilinen kavramların Rus kentlerinin planlanmasında, örneğin altyapının rasyonel kullanımı gibi konularda uygulanmaya başlanması O. Kharkhordin (Avrupa Üniversitesi, St. Petersburg) başkanlığında çalışan genç araştırmacılar sayesinde bazı yeni açılımlar kazanmıştır.

Dördüncüsü, Sovyet sonrası Rusya'nın bazı yeni

>>

gerçeklikleri piyasayla birlikte gelen toplumsal sorunlar –Profesör V.V. Radaev (Higher Schools of Economics) tarafından analiz edilmiştir- gibi tamamen yeni araştırma alanlarının ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Özellikle Radaev'in yayınları hem ülkede hem de yurtdışında bilinen ve saygın çalışmalardır.

Son olarak, Rusya'daki her üniversite Batı Avrupa, ABD, Hindistan, Çin, Japonya ve diğer Asya ülkelerinden sosyologlarla ortak araştırma projeleri çerçevesinde yürütülmektedir. Burada bazı örnekler vermek pek mümkün görünmemektedir; çünkü bu ortaklıklar araştırma girişimleri sürecinde gündelik olarak sürekli zenginleşmektedir.

Genel olarak, Rus sosyolojisinin önemi Rusçadaki çeşitli sosyoloji dergilerinden makalelerin derlenmesiyle M.E. Sharpe tarafından yayınlanan Sociological Research ve Society and Education dergilerinden de anlaşılabilir. Ayrıca, Rusya'da –çeşitli akademik ya da bağımsız kuruluş ya da üniversite tarafından desteklenen -30 sosyoloji dergisi yayınlanmaktadır. Yapılan araştırmaların yayınlandığı bu dergiler sayfalarında eşsiz bir tartışma ve eleştiri olanağı sağlar.

> Rusya'da sosyolojinin sorunları nelerdir?

Hiçbir problemin olmadığını söylemek oldukça garip olurdu. Ancak, burada bahsedilen sorunlar elbette başarıların önünü kesmemektedir. Rusya'da 300'ün üzerindeki üniversitede sosyoloji bölümünün olması ve yaklaşık 110 üniversitede sosyologların yetiştiriliyor oluşu oldukça gurur verici bir tablo sunar. Ancak, son 20 yılda uzmanların yetiştirildiği kurumların aşırı artışı çeşitli yetersizliklere neden oldu. Akademik personelinin başka disiplinlerden oluşturulduğu bazı üniversitelerde sosyoloji eğitimin kalitesinin esamesini okumak oldukça güçtür. Burada, daha çok, sosyolojinin zanaatkarlarını yetiştiren acemilerin toplandığından söz edilebilir.

Sosyolojik bilginin bilgi toplumunun bir parçası olduğunu söyleyebiliriz. Buna dayanarak, Rusya'da, sosyolojik veriler gazeteler, dergiler ve elektronik yayınlar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak; bu başarı şirketlerin ya da güçlü grupların manipülasyonuna açıktır ve medya patronlarının çıkarları doğrultusunda sansüre uğrayabilmektedir. Hem federal hem de yerel düzeylerde seçim kampanyaları sırasında aktifleşen ve kendilerine sosyolog diyen çeşitli insanlar görünürleşmeye başlamıştır. Bu sözde-sosyologlar delegelerinin seçim kampanyalarını yönetmek üzere çalıştırılırlar ve bir

sözleşmeyle istihdam edilirler.

Bu “piyasa” odaklı çalışmaların karşısında (Vakhstayn'a hakkını vererek) “sosyolojinin sosyolojisi”ni yapmaya koyulmaya ihtiyaç var. Elbette, sosyoloji kendi kökenlerini, bilimin anlamını, yöntemini ve tekniklerini değerlendirmelidir; ancak, bu kendinde bir amaç olarak benimsendiğinde sosyolojinin toplumdan izole edilmesi riskini taşır. Sonucunda da, toplumun artık ihtiyaç duymadığı füzuli bir bilim halini alır. Ancak, aksine, Rus sosyologların bununla fazlasıyla meşgul olduğu kastediliyorsa, bu eleştiri de basitçe doğru değildir: Rus sosyologlar tarafından yapılan çalışmaların %80'i –ekonomi, emek, kentler, kırsal yaşam, gençlik ve eğitim, sapkın davranışlar, din ve devlet gibi- temel konulara odaklanmaktadır.

> Toplumsal süreçlere ilişkin öne sürülen fikire dair ne gibi sorunlar mevcut?

Vakhstayn sosyolojiye neo- ve anti-Sovyet dilinin dühül edişine içerler görünmektedir: bazıları eski alışkanlıklarına belki arkaik ve ilkel olarak bağlı kalırken, diğerleri neredeyse 20 yıllık Sovyet sonrası dönem boyunca sadık kaldıkları liberalizmin ideallerine ihanet etmişlerdir. Bizim görüşümüze göre, burada şaşılacak bir şey yok. “Gelenekçiler”e göre ülkenin gerçekliğini anlayabilmek için mevcut duruma yönelik yeni teknikler geliştirilmesine ihtiyaç var. Liberal bir saikten yola çıkan sosyologlarsa beklentilerinin anlaşılmadığını –Rusya'nın farklı bir yol izleyerek değişen ekonomik ve toplumsal yaşama dair farklı reçeteler geliştirdiğini ve bu reçeteleri gerekçelendirmediklerini – söylüyorlar. Bu minvalde, son on yılda birbiriyle çatışan gruplar tespitlerinde ortaklaşmaya başlıyorlar. Bu ortaklaşmada istekli olmasalar dahi, toplumsalın analizi onları benzer sonuca götürmektedir. Bizim görüşümüze göre, sosyoloji camiası tüm farklılıklarına karşın, gerçekliğin ampirik analizine dayanan tüm bu tartışmaların ve fikir mukayeselerinin en verimli ve güvenilir yol olduğu konusunda, özellikle grup çıkarlarından ziyade bilim söz konusu olduğunda, hemfikirdir.

Sonuç olarak, Vakhstayn'ın esasen karşı çıktığımız polemik tarzına ilişkin birkaç söz eklemek istiyoruz. Vakhstayn kişilerin ifadeleri ve fikirlerinden yola çıkmakta ve kendi fikirlerini de Rusya'daki sosyoloji camiasınınmışçasına ileri sürmektedir. Ancak, ileri sürdüğü değerlendirmeleri niteliksel olarak hiçbir isme atıfta bulunmamakta ve yazar, burada, anonim karşıtlarıyla çatışıyor görünmektedir. İronik bir biçimde, bu türden bir polemik tarzı, aslında, reddettiği daha eski bir dönemin mirasıdır. ■

> Yokluk Döneminde İngiliz Sosyolojisi

John D. Brewer, Aberdeen Üniversitesi, İskoçya, İngiliz Sosyoloji Derneği Başkanı, 2010-2012

İngiliz Sosyoloji Derneği (The British Sociological Association (BSA)), 2011'de 16. Kuruluşt yıldıönümünü kutladı. Dünya ölçeğinde ele alındığında 2500'den biraz fazla olan üye sayısı ile küçük bir yer işgal etse de, kendi içinde giderek güçlenen bir niteliğe sahiptir. Bu sayı, bizim şu ana kadarki en fazla üyelik oranımızdır ve bunun yanında dinç ve kuvvetli olduğumuza dair diğer bazı işaretlerimiz de bulunmaktadır: Şu anda dört adet derginin yayını gerçekleştiriyoruz, tarihimizdeki en yüksek sayıda çalışma gruplarımız bulunmakta, ofis ve burada çalışan kişilerin sayısı da tarihinin en yüksek seviyesindedir. Buna ek olarak son iki yılda düzenlediğimiz yıllık toplantılar da şu ana kadar gerçekleştirilen en büyük etkinlikler arasında yer almaktadır. Bu yıl ise, 50 'den daha fazla etkinliği gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Tüm bu sayılanlar, elbette ki, yüksek öğrenimin piyasalaşması, kamu tarafından desteklenmenin sona ermesi ve öğrencilerin okul harçları ile tanışması nedeni ile adı kötüye çıkmış olan ve bu süreçler ile birlikte ilerleyen bir kemer sıkma politikasına sahip bir ülkede gerçekleşmektedir. İngiliz sosyolojisi için bu tasarruf uygulamalarının büyük bir iş olması tesadüf değildir.

Leeds'de 2012 yılında gerçekleşen konferansın teması, kemer sıkma döneminde sosyoloji idi. Bu toplantı, bizim Londra dışında gerçekleştirdiğimiz en büyük etkinlik idi. Üç yıl süreli başkanlık dönemimin sonuna gelen bir kişi olarak ben, bu toplantıda kemer sıkma devrinde sosyolojinin halk değeri üzerne bir konuşma yaptım.

Diğer genel kurul konuşmalarında

Michael Burawoy ve Zygmunt Bauman ekonomik krizin sosyal ve politik sonuçları üzerine sosyolojinin katkısını tartıştılar; Stephen Ackroyd ve Rosemary Batt ise doğrudan bu krizin doğasının ABD

“ yokluk İngiliz Sosyolojisi için büyük bir sektördür”

ve Birleşik Krallık'ın ekonomilerinin finansallaşmasının yükselmesinin bir sonucu olduğunu ifade etmişlerdir. Bu toplantıda 24 farklı ülkeden katılımcı olmuş ve çok çeşitli konularda sunumlar gerçekleştirilmiştir. 662 kabul edilen metne ek olarak, olası ayrılmalar için 62 tane de yedek sunum belirlenmiştir.

Kemer sıkma politikalarının Britanya'da üniversitelerindeki sosyolojiye etkisi oldukça belirgindir. Bölümlerin kapanması ya da küçülmesi tehlikesi söz konusudur ve öğrenci başvuruları özellikle harç ve daha belirgin bir kariyer seçeneğine yönelmesi nedeni ile oldukça azalmış durumdadır. Strathclyde Üniversitesi'ndeki sosyoloji eğitimini bu duruma örnek olarak verebiliriz. Bu okulda sosyoloji eğitimi kapanmakta ve pek çok sosyoloji bölümleri öğrenci oranlarındaki azalmadan bahsetmektedirler. Bunun yanında, bazı bölümler daha da genişlemekte ve öğrenci sayılarının arttığını ifade etmektedirler. Yine bazı bölümler, yeni kalıcı memuriyetler ile reklamlarını yapmaktadırlar. Bu nedenle şu anda, Britanya'daki kemer sıkma politikalarının sosyolojiye etkisinin

ne olduğu konusunda birşey söylemek için çok erken ama İngiliz Sosyoloji Derneği (British Sociological Association (BSA)) bu konuyu yakın bir şekilde takip etmektedir.

Kemer sıkma politikalarının sosyoloji disiplini üzerindeki etkisi ise oldukça farklı bir konudur ve üzerinde net bir şeyler söylemek mümkündür. 2012'de düzenlediğimiz konferansta iki olumlu etkinin altını çizilmiştir. Tasarruf uygulamaları, Britanya Sosyolojisi'ndeki sınıf tartışmalarını yeniden canlandırmış; çalışma sosyolojisi ile sanayi sosyolojisi bu “kültürel dönüş”ten sonra daha dengeli bir görünüm almış ve sosyologların BSA ile angaje olmalarını hızlandırmıştır. Son noktaya odaklanmam nedeni ile beni lütfen bağışlayın: Sosyoloji disiplini hem konusu bakımından hem de çoklu disiplinli okullardaki yönetsel konumu bakımından giderek bölmelenirken sosyologların BSA'yı kendi kimliklerini profesyonel sosyolog olarak devam ettirmelerinde bir aracı olarak değerlendirdikleri giderek netlik kazanmıştır. Tek konulu sosyoloji bölümlerinin kaybolması ile birlikte öğretim üyeleri ve araştırmacılar farkedilemeyen yönetsel birimlere dağılmışlar ve bu birimler genel olarak, BSA'yı eski bölüm yapılarının işlevsel olarak eşdeğeri olarak değerlendirmektedirler. BSA'nın çalışma grupları bölüm seminerlerinin yerine geçmesi ve BSA'nın kendisini onların profesyonel kimliklerinin alanı olarak sunması ile birlikte bu süreç gerçekleşmiş bulunmaktadır. BSA Başkanlık Seçimi'nde, John Holmwood, kendi başkanlık süreci temasını sosyolojinin gereksinimi üzerine yapmış ve BSA bu noktada iyi hizmet sunmuştur. ■

> Yokohama Kongresi:

Daha Eşit Bir Dünyaya Bir Köprü

Koichi Hasegawa, Tohoku Üniversitesi, Sendai, Japonya, Yokohama'da yapılacak olan ISA 2014 Dünya Sosyoloji Kongresi Yerel Organizasyon Komitesi Başkanı

Kongre Merkezi'nden Yokohama Bay Köprüsü ve Yüzen Pier görüntüsü, Pasífico Yokohama

Geçtiğimiz Mayıs'ta Japonya Sosyoloji Topluluğu Başkanı Shujiro Yazawa'nın güçlü

liderliği altında Japon sosyologlar 11 Mart 2011 tsunami felaketiyle ilgili araştırma ve bilgilendirme için şu anda 150'den fazla üyesi olan bir ağ yarattılar. Talihsiz depremler, tsunami ve nükleer güç kazaları sosyologlar için neredeyse etkilenen tüm bölgeleri içeren araştırmalar

Mayıs'ta Sosyoloji Başkanı

dahil çok iş çıkartmaktadır.

> Sosyologlar İçin Sorunlar

Böylesine kötü bir afetle karşılaşıldığında sosyoloğa düşen rol ve görevler nelerdir? Böylesine zor bir durumda araştırmaları nasıl yürütmeliyiz? Afetzedelerle nasıl anlamlı diyaloglar kurabiliriz ve sosyologlar olarak onlara nasıl destek olabiliriz? Bugün

bile 360.000 kişi halen evlerine dönemiyor. Çoğu geçici, sıkışık şekilde bir arada kalıyorlar. Sadece Fukushima bölgesinde 150.000 kişi halen kendi rızalarıyla ya da devletin isteğiyle yerlerinden edilmiş durumda.

Bilim, teknoloji ve politika arasındaki ilişkiyi yeniden düşünme, kentlerdeki yeniden yapılanma için planlama, tarım yenilenmesi, çiftçilik, balıkçılık, yeni işler yaratma vb. gibi mikro, mezo ve makro düzeylerde birçok sosyolojik konuyla mücadele ediyoruz. Sivil Toplum Kuruluşları yaşlı insanların bakımları, engellileri yabancılar, coğrafî olarak ayrı düşmüş aileler, ailesini, arkadaşlarını ve evlerini kaybeden afetzedelerle ilgileniyor. Alkol kullanımı, hane içi şiddet sorunları mevcut durumu kavramak için de toplumsal cinsiyetçi bakış açısı daha merkezi hale geliyor. Sonuçta bir çok sosyolojik drama, kadın ve erkek kahramanlar...

> Kadınların Japonya'da Nükleer Karşıtı Hareketi

Birçođumuz Fukushima'daki sorunlu Nükleer reaktörlerin mevcut durumu hakkında derin

endişe içerisindeyiz. Durum durağan. 30 kilometrelik bölgenin ve özel sıcak noktaların dışında örneğin Tokyo, Yokoyama ve benim bölgem olan Sendai'de radyasyon düzeyi tamamen güvenli. Gittiđim her yere radyasyon düzeyini ölçmek için cihaz taşıyorum. Kazadan sonra genel okuyucular için yeni bir kitap yayınladım "Post-Nükleer Bir Topluma Doğru".

Fukushima ve daha ötesindeki kadınlar elektrik fabrikasını ve ulusal hükümeti açıkça eleştirdiler. Çocukları ve aileleri için koruma, kayıplarının tamamen karşılanmasını ve etkilenen yerlerin temizlenmesini talep ediyorlar. Kitlesele toplantılar, halka açık dersler ve çalışma toplantıları neredeyse her hafta sonu düzenlendi. Eylül ortasından bu yana, ABD'deki işgal et hareketini izleyerek Fukushima'da kadınlar nükleer kazayla suçlanan bakanlık olan Ekonomi ve Endüstri Bakanlığı'nın alanını işgal ettiler. Kamusal bir ayaklanma korkusu nedeniyle polis ve hükümet onlara karşı güç kullanmadığından kadınlar bölgeyi terk etmeyi reddediyorlar.

> Ayrı Düşmüş Dünyayı Birbirine Bağlamak

Yokohama şehri 3.11 felaketinden sonra, limanın açılmasından önceki tsunamiler tarihini gözden geçirerek koruma rehberlerini 300 yıl önceki küçük tsunaminin kayıtlarına göre yeniledi. Japon Yerel Organizasyon Komitesi ISA Yönetim Kurulu ve Japon Sosyoloji Topluluğu'yla işbirliği yaparak en iyi organize edilmiş kongreyi ortaya koymaya çalışıyorlar. Hedefimiz Göteborg, İsveç 2010'daki 5000 delegeden fazlasını çekmek. Biz sosyologlara Yokohama'ya dirilmiş ve güçlenmiş Japon toplumunu deneyimlemek için gelsinler diye sesleniyoruz.

Kongre merkezi olan Pacifico Yokohama'dan bölgenin sınır işareti olan güzel köprü, Yokohama Bay Köprüsü'nü görebilirsiniz. Alman Sosyolog Georg Simmel köprülerin bağlantı kurmak için irademizin görsel dışavurumu olduğunu ortaya koymuştur. Bizim sosyolojik çalışmalarımızın, Doğu ve Batı, Güney ve Kuzey, Geçmiş ve Gelecek, kadın ve erkek, doğa ve toplum, bir başka deyişle daha eşit bir dünya için sosyolojik ayrışmalarımızı bir araya getirdiğine inanıyorum. Yokohama köprüyü geçmek için sizi bekliyor. ■

> Satılık İtalyan Üniversiteleri

Laura Corradi, Calabria Üniversitesi, İtalya

İtalya'da Üniversite hayatta kalma savaşı veriyor. Sistem, yakın tarihte benzeri bulunmayan bir hastalık ve büyüyen marjinalleşme durumu altında. Dünyadaki en eski akademi geleneklerinden birinin kurumsal işleyişi için ayrılan ekonomik kaynaklar, güncel küresel krizin kendini hissettirmesinden çok daha önce azaltılmaya başlandı; üstelik, diğer sanayileşmiş ülkelerle kıyaslandığında, İtalyan üniversiteleri halihazırda oldukça kötü bir finansal yapıya sahipti. Beşeri alanlar ve sosyal bilimlerin büyük bir çoğunluğu, ekonomik büyüme ve piyasa için daha önemli olan diğer disiplinlerin desteklenmesi için, sistematik olarak itibarsızlaştırıldı. Bu eğilim, bizi Avrupa'ya ve diğer ülkelere bağlıyor. Üniversitede derslerin

piyasa değeri cinsinden faydalı olması gerekiyor; ya da bu dersler ekonomik açıdan sürdürülebilir olmadıkları için açılmıyor." Bu alıntı, iki İtalyan profesör Piero Bevilacqua ve Angelo D'orsi tarafından kaleme alınan ve yüzlerce İtalyan profesör, araştırmacı ve çoğu geçici doktora-sonrası işlerde çalışan genç entelektüel işçilerin ("precari") elektronik olarak imzaladıkları, The University We Want (İta. L'Università che vogliamo) başlıklı belgenin açılış cümleleridir.

2010'da İtalyan üniversitelerinde precari sayısı 126,188 olup, bunlardan 41,349'u sözleşmeli profesör, 24,934'ü tıp asistanı, 23,996'sı okutman ve 17,942'si araştırma asistanıdır. 2010'da 2008'e nazaran toplamda 22,000 kadar daha az precari olması

"Güvencesiz çalışanların hayaletiyim"-yeni tehlikeli sınıfı aklımdan çıkarmayan toplumun kuvvetli ifadesi

ise, üniversiteden kopuş ve ilişik kesilmesi eğilimleri nedeniyle, gittikçe artan özelleştirmeden başka bir geleceği olmayan bir çıkmaz yol olarak algılanıyor.

Üniversitenin gözle görülür derecede yolsuzlaşması, ki utanç verici olduğu kadar da reddedilemezdir, kamusal yüksek öğretim sisteminin tümüne saldırmak ve onu parçalamak için bir argüman oluşturmaktadır; son örneği, adını Berlusconi hükümetinin Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanı'ndan almış Gelmini Reformu olan bir dizi yersiz yasa ve düzenlemeler dikkat çekmektedir.

Ölümcül bütçe kesintilerinin ve kariyer gelişiminin acı verici

>>

biçimde durmasının gölgesinde ortaya konan böyle bir reform, (bu yıla kadar tüm öğretim üyelerinin ve araştırmacıların karar verme süreçlerinde söz sahibi olduğu) Fakülte Kurulu gibi demokratik organları elimine ederek ve Akademik Senato'nun rolünü azaltarak, gücün tümünü rektörlere ve kıdemli profesörlere vermektedir.

İtalyan üniversite sistemine başka bir hayati darbeyi ise yolda olan bir düzenleme vurabilir; devlet okulu derecelerinin yasal değerinin ortadan kaldırılması, okul harçlarındaki eş benzeri görülmemiş artışlarla halihazırda mücadele eden öğrencileri, devlet okullarına kayıt olmak konusunda caydırabilir. Eğer Parlamento yasayı onaylarsa, ciddi, seçme ve rekabetçi devlet kurumlarından alınmış dereceler, herhangi bir özel, çevrimiçi ve ad hoc üniversiteden alınmış derecelerden farklı olmayacaktır.

1968-1977 döneminin öncü öğrenci hareketlerinin kahramanları, büyük ölçüde, ihtiyaçlarına odaklanmış öğrenciler ve işçi-öğrencilerdi, ancak 1990lar'daki ikinci bir dalgada Panter (İta. La Pantera) adlı öğrenci hareketi üniversitenin özelleşmesini ve genel olarak eğitim sistemini, bilginin üretimi iş dünyasının kölesi yapıldığı için, eleştirmeye başladı. 2000 yılında "ilerlemeci" hükümetçe geçirilen ve yüksek öğrenim ve araştırma kurumlarına yapılan devlet yardımını azaltarak üniversitenin finansal özerkliğini pekiştiren, böylelikle de üniversiteleri iş dünyası ile organik ilişkiler kurmaya sevk eden, Berlinguer Reformu sonrasında yeni sosyal hareketler canlandı.

"Reform", 2001 yılında Roma Üniversitesi La Sapienza'nın işgali ile başlayan bir mücadele on yılını açmış oldu ve neoliberal politikaların

özünün Bakanlık'ın rengi ile değişmediğini gösterdi. Kamusal Üniversite'nin özelleştirilmesi, Ortanın Solu'nda ya da Ortanın Sağ'ında yer alan her farklı hükümet tarafından, eşit düzeyde aciliyet ile gerçekleştirildi. Bütçe kesintileri, öğrenci hizmetlerinin kötüleşmesine, bursların, teşviklerin ve diğer finansal destek biçimlerinin azalmasına ve okul harçlarının inanılmaz biçimde artmasına neden oldu. Bunların tümü, üniversite öğrencileri arasında protesto ve kargaşaya ve kolektiflerin yeşermesine yol açtı. 2008'de Dalga (İta. L'Onda) adlı geniş çaplı bir hareketlenme doçent ve profesörler ile araştırmacıların ders vermeyi reddine tanıklık etti. Sonunda hareket üniversitenin bordrosuz çalışan enetelektüel işçilerinin sorunlarına eğildi; öğretim işlerinde düşük maaşlarla çalışan precari'nin, yani bizim lumpen-ricercariat dediğimiz ve bugün yeni bir sosyal özne ve kolektif bir eylemlilik grubu oluşturan laboratuvar asistanlarının, öğretim görevlilerinin, çevirmenlerin, okurların ve asistanların.

Bugün pek çok kişi, başarıya ulaşacak bir kitle hareketi anlamında "ikinci bir 1968" in geldiğini öngörüyor. Bundan başkaca olabilecek olan, üniversite protestolarının, krize karşı olan diğer sosyal hareketlerle ve işsizlerin ve işlerini kaybetmiş olanların, neoliberalizme ve onun

"Bizim geleceğimiz şimdi, hayat beklemesiz"-
Üniversite güvencesiz çalışanlarının temel sloganlarından birisi

özelleştirme ve zorla büyüme reçetelerine hayır diyen öfkeliilerin (indignados) eylemleriyle, daha organik biçimde bir araya gelmesidir. Aynı köken sorununa sahip farklı konuları bağlayacak böyle bir olasılık, özellikle Roma'daki 30 Mart 2012 ulusal protestosunun ardından ve 16-19 Mayıs 2012 Frankfurt eyleminin ışığında, öğrencilerin, işçilerin, araştırmacıların ve öğretmenlerin, daha geniş bir precari halinde devreye girmesi ile ortaklaştırılabilir.

Protestolar hakkındaki güncellemeler için : <http://www.ateneinrivolta.org/> (Üniversiteler Başkaldırıyor) web sitesine başvurulabilir. Bu sitede dökümanlara, önerilere, buluşma raporlarına, videolara ve bilgiye ulaşabilirsiniz. Kadınlar kariyer ve akademik pozisyonlardaki ve yüksek yönetim aşamalarındaki temsil sorunları bağlamında, üniversite içinde bir ayrımcılıkla yüzleştikleri için, toplumsal cinsiyet konularına özel bir ilgi var. Hükümetin devlet üniversitelerine yönelik 20 milyon avroluk utanç verici bütçe kesintisi kararı en çok, güvencesiz çalışanlar arasında olduklarından daha fazla temsil edilen, kadınları etkilemektedir. Karar, özellikle, güneydeki üniversiteleri ve LGBTT (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel ve travesti) gibi marjinalleştirilmiş insanlara zarar vermektedir.

¹ Francesca Ruocco, "Il lavoro precario in Università" Pp.56-61 in *Inchiesta* n. 174, ottobre-dicembre 2011. Bari: Edizioni Dedalo.

Suç ve Cezai Ehliyet

Rosemary Barberet, John Jay College of Criminal Justice, New York, ABD

Geçtiğimiz Nisan, Viyana'daki Birleşmiş Milletler Suçu Önleme ve Cezai Adalet Komisyonu (CCPCJ)'nin 21. Oturumuna sivil toplum örgütü olarak danışman statüsüne sahip ISA'nın temsilcisi olarak katıldım. Bu komisyonun oturumlarını 10 yıldır izliyorum. Birleşmiş Milletler'in sosyolojik girdiye genel olarak çok fazla ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Hem sosyolojinin hem de kriminolojinin CCPCJ'ye önereceği çok şey var.

Birleşmiş Milletler CCPJ Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC)'nin alt kuruluşudur. ECOSOC, komisyonu 1992'de kurmuştur. Yetkili olduğu öncelikli temaları şunlardır:

- Organize suçlar, ekonomik suçlar ve kara paranın aklanması, çevrenin korunmasında ceza kanunun rolünün teşvik edilmesi dahil ulus ötesi ve ulusal suçların önlenmesi için uluslar arası eylem;
- Kentsel alanda suçun önlenmesi, çocuk suçluluğu, şiddet suçu
- Etkinlik, adalet cezai adalet sistemlerinin yönetim ve idaresinde ilerleme

Komisyon, Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Cezai Adalet Programı'nın uygulanmasını geliştirir, izler ve gözden geçirir ve komisyonun aktivitelerinin koordinasyonunu sağlar. Buna ek olarak komisyon, her beş yılda bir yapılan Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi ve Cezai Adalet Kongresi'ne maddi ve organizasyonel destek sağlar. Komisyon, Birleşmiş

Milletler Suçun Önlenmesi ve Cezai Fon, Birleşmiş Milletler Fonu Uyuşturucu İlaçlar ve Suçla ilgili Birleşmiş Milletler Ofisi (UNODC) tarafından yürütülen suçun önlenmesi ve cezai adalet alanında teknik desteğin teşviki için kaynak sağlanmasını yönetmektedir. CCPCJ, 40 üye devlet arasından konsey tarafından üç yıllık dönem için seçilen temsilcilerden oluşmaktadır.

Komisyonla Birleşmiş Milletler Suçu Önleme ve Cezai Adalet Programı Ağı destek vermektedir. Bu ağ, Birleşmiş Milletler Suçu Önleme ve Cezai Adalet Programı'nı uygulama konusunda destek veren bölgeler arası, bölgesel ve ulusal düzeydeki kurumlardan oluşmaktadır. (Örnek olarak Birleşik Devletler'deki Ulusal Adalet Enstitüsü'nün Program Ağı'na katkısını vermek mümkündür.)

Her oturum bir tartışma teması bulunmaktadır. Bu yılın teması "Göçmenlere Yönelik Şiddet, Göçmen İşçiler ve Aileleri" dir. Bu tema, 2010 BM Suç Kongresi' sonucunda yazılan "Salvador Deklarasyonu"nda yer alan Türkiye'nin önerisidir. Orta Amerikalı göçmenlerin polis tarafından gasp edilmesi veya uyuşturucu çeteleri Meksiko'da kaçırılanlar, veya Arizona Çölü'nde ölenler; geçtiğimiz Fransa seçimlerinde göçmen karşıtı platformunun Marine Le Pen tarafından sunulması; Arap Baharı'ndan mültecilerin Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki çevre ülkelerdeki yükselen sayıları gibi olayların yaygınlığı temanın seçiminde zamanlamanın yerinde olduğunu göstermektedir.

amaçlar.

Bu tema, Suç Komisyonu'nun göçmenlerin kaçakçılık ve insan ticareti konularıyla ilgili fakat aynı zamanda diğer BM kuruluşları tarafından yürütülen insan hakları gibi işleriyle kesişmektedir. Suç Komisyonu, göçmenlerin kaçakçılığını göçmenlere karşı uygulanan şiddetle ilişkilendirirken ilginç olan Göçmenlerin İnsan Hakları Özel Raportör Sözcüsü François Crépeau komisyona bazen göçmenlerin kaçakçılığının göçmenlere karşı her zaman şiddete yol açmayabileceğini zaman zaman hayat kurtaran bir aktivite olabileceğini hatırlatmıştır. Casablanca filminin insan kaçakçılığı halkasıyla ilgili olduğunu, bunun insan kaçakçılığı üzerinde nasıl oldukça pozitif bir etki yarattığını hatırlatmıştır. Fakat tüm bunların içinde sosyolojik araştırma nerededir?

BM etkinliklerinde ISA'nın rolü gözlem yaparak ISA Başkanı ve Yönetim Kurulu'na geribildirimde bulunmak eğer mümkünse üye devlet delegasyonlarına araştırma girdisi sağlamaktır. Suç Komisyonu ve UNODC'nin kararlarının kanıta dayalı olduğunu öne sürseler de yıllar geçtikçe UNODC ve Suç Komisyonu Program Ağı tarafından sağlanan araştırma temelleri zayıflamaktadır. Üç yıldan bu yana BM Suç Komisyonu'nun tartışması ana teması üzerine ISA literatür taraması yapmaktadır. ISA üyeleri akademik dergilerdeki çalışmalarının büyük çoğunluğu dinleyicisine ulaşmadığı konusunda bilinçli olmalıdırlar. Bunun için araştırmalarımızı bu dinleyici tarafından ulaşılabilir ve okunabilir yapmamız oldukça önemlidir. Bizim literatür taramamız ana tema üzerinde küresel tartışmanın objektif özetini sağlamak, geniş olarak konuyu tanımlamak ve dünyadan çeşitli sosyolojik araştırmalardaki örnekleri göstererek bilgidaki boşluklara dikkat çekmeyi

Araştırmamızı bu dinleyici için ulaşılabilir kılmamız önündeki engeller nelerdir? BM, STK'lardan üye ülkelere bilginin yayılmasını oldukça dikkatli biçimde yönetmektedir. STK'lar sekretarya tarafından onaylanmış kısa notlar veya broşürler dağıtabilmektedirler. Aynı zamanda üye ülkelere sözlü bilgi vermek amacıyla doğrudan ulaşabilmektedirler. Fakat BM kararlarında şeffaf bir organizasyon olarak bilinmemektedir. Her ne kadar çözümler Genel Komite2de Suç Komisyonu haftasında tartışılabilir de müzakerelerin çoğunluğu STK'lara kapalı oturumlarda gerçekleşmektedir. Delegasyonların her yıl değiştiği ve STK'ların her hangi bir üye e-posta listesine ulaşmadığı göz önüne alındığında bilginin yayılması oldukça zordur. Buna ek olarak STK'ların yayınlarını okuma konusunda birçok delegasyonun ilgisizliği söz konusudur. BM'de danışman statüsünde olan pek çok STK sadece konuyla ilgili ve savunma temellidir. ISA gibi bilimsel ve profesyonel dernekler değildir. Üye ülkeler bu sebeple STK'lara karşı dikkatlidirler. Buna ek olarak diyalog olmadan yayılan bilginin kullanışlılığı kişilerin iyi niyetine bırakılır hale gelmektedir. Bu yıl broşürümüzü İngilizce ve Fransızca olarak dağıtırken diğer BM dillerine çevrilmesi bilginin yayılması konusunda kolaylık sağlayacaktır.

BM ana yapısındaki Suç Komisyonu cezai adalet enstitüleri için uluslararası norm ve standartlar oluşturmada ve üye ülkelerin suçun azaltılması politikaları üzerinde uzlaşmasını sağlamaktadır. Komisyonun çalışmalarını sosyolojik araştırmayla etkilemek onun aldığı kararların sonuçlarıyla da paralellik gösterecektir. ■

31

> ISA'nın E-Sempozyumu'nun Redaksiyonu ile İlgilenirmisiniz?

Jennifer Platt, Sussex Üniversitesi, Birleşik Krallık, and Yayınlardan Sorumlu ISA Başkan Yardımcısı, 2010-2014

Pek çok ISA üyesi bilir ki, 2005 yılından bu yana Vineeta Sinha üyeliğimizin bir avantajları arasında yer alan elektronik derginin redaksiyonunu yapmaktadır. Söz konusu dergi ilk dönemlerde ISA E-Bülten olarak adlandırılırken şimdilerde ise ISA eSempozyum ismini almıştır. Bu değişimin arkasında bir web sayfasında dijital olarak yer alması bulunmaktadır. Böylelikle, okuyucular ile daha fazla karşılıklı etkileşim olabilmektedir ve yazılı olmayan görsel ve sese dayalı katkılar da dahil edebilmektedir. Son sayıda yer alan ve Zaheer Baber'e ait büyüleyici "Toronto'yu İşgal Et: Bir Foto Kompozisyon" bu duruma güzel bir örnektir.

Şimdi ise, Vineeta, bu yeni sistemin artık iyice yerleştiğini ve bu imtiyazlı konum için yeni bir editorün olabileceğini düşünmektedir. Dergiye çok geniş yelpazede ilginç katkılar bulunmaktadır ve gelecek için daha fazlası kesinlikle vardır. Belki siz onları yerleştirme ve geliştirme sorumluluğunu üstlenmek istersiniz ya da bu işi yapabilecek birini tanıyor olabilirsiniz. Başvurular Temmuz 2013'de başlayacaktır. Nasıl başvuracağınız konusunda bilgi almak için lütfen [ISA web](#) sayfasını inceleyin.

> Arizona Çölü

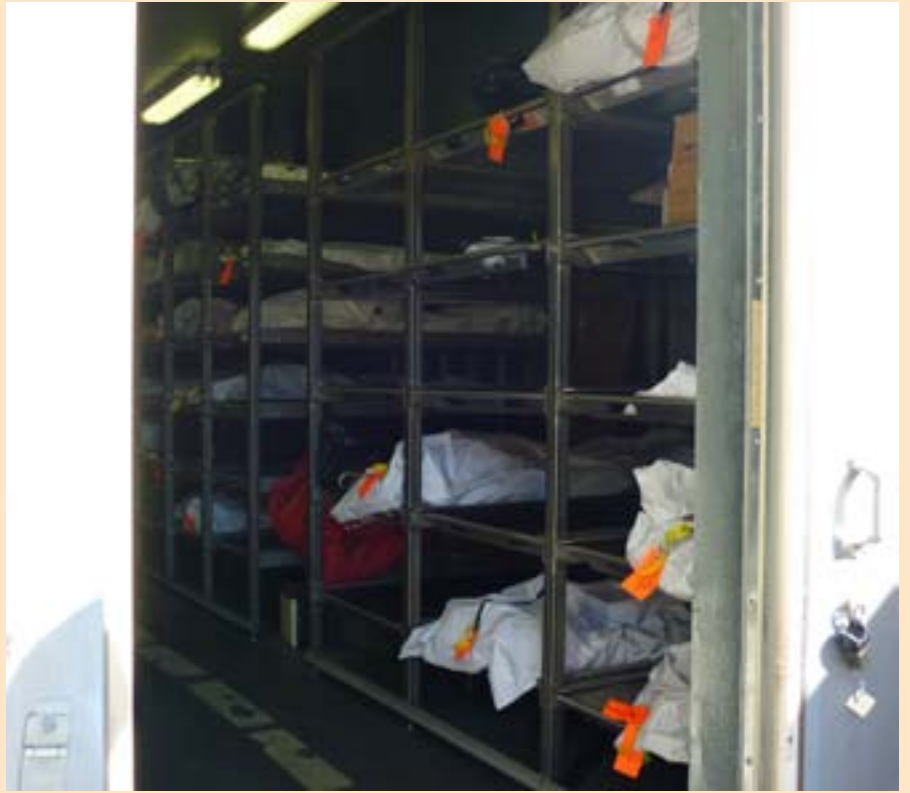
Göçmenler için Ölüm Tuzağı

Emine Fidan Elcioglu, Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley, ABD

Kamera çıkırtısını duyduğum an öğürerek uzak kalmak zorunda kaldım. İnsanın çürüme kokusu günün geri kalanında benimle kaldı. Yakaladığım bu görüntü Arizona'nın Tucson'daki Medikal Doktorların Ofisi içindeki soğutmalı birimindeydi. Beyaz çantalar ABD'ye girmeye çalışırken Güney Arizona'nın "öldüren çöllerinde" ölmüş belgesiz göçmen erkek, kadın, çocuğun birkaç düzine kalıntılarını içinde tutuyordu.

Bu fotoğraf yaşam ve ölüm içindeki "istenmeyen" nüfus ile devletin etkileşimi yakalar. 1990'ların sonlarından beri sınırların sistematik askerileştirme şehirden uzak, Arizona çölü gibi misafirperver olmayan topraklar içinde izole edilmiş yerlerden belgesiz göçmenler akıtmaktadır. Eğer geçenler hayatta kalmayı ve gidecekleri yere ulaşmayı yönetebilirlerse onlar bu çölde ölmelerinden ya da ölüm riskinden dolayı geldikleri ülkelerdeki sevdiklerini ziyaret edemedikleri için ABD içindeki "kafeste" kalacaklardır. Aynı zamanda onların ABD içindeki huzuru gayri meşru olarak düşünülmekte ve günlük yaşamları da aile parçalanması ve sürülmesi tarafından tehdit edilmektedir.

Ama göçmenler ölürse, devlet onlara etkili bir şekilde ABD'de "kalmaya" izin verir. Onların vücutları sınır devriye (Border Patrol) şirketleri tarafından dört çekişli kamyonlarla Medikal Doktorların Ofisine (

Medical Examiner's) taşınır. Orada, kişisel eşyalar kalıntılardan belirleyici ip uçları için dikkatlice eşleştirilir. Onların mumyalanmış derileri dövme için kızılötesi tarayıcıya maruz kalır. Onların ağız, diş yapıları ve kemikleri cerrahi implant ve diğer ayırt edici yönler için gözden geçirilir. Herhangi bir bilgi onları özleyen aileleriyle bağlantı kurabilecek yabancı konsolosluklarla ve insani organizasyonlarla üçe bölünür. Bu arada kalıntılar "John" ya da "Jane Doe" gibi anonim isimlerle etiketlenir-bazense John/Jane Doe eğer kalıntılar cinsiyet belirlenemeyecek

kadar çöl tarafından zarara uğramışsa- soğutucuda soğumaya bırakılır. Devlet onların ulaşımına, depolamasına, kullanımına para harcar ve sonunda eğer kimlik tespit edilemezse yerel mezarlığın eyalete ait bölümünde sözleşmeli bir cenaze şirketi tarafından gömülürler. Devletin kaynakları koymadığı şey ise bu ölümlerin hep birlikte engellenmesi.

